

SMED

SMILK A

revue pro
duchovní
život.

REDAKTOR: *prof. Dr. Inocent Müller, OP.*

SPOLUREDAKTOR: *P. Aquinas M. Gabura, OP.*

SPOLUPRACOVNÍCI: *Univ. prof. P. Mag. Reginald Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag Gašpar Friethoff, OP, Amsterdam; Dr. P. Mag. Metod Habáň, OP; prof. teol. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; prof. Dr. Anton Šurjanský; Dr. Ján Mastylak. CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.*

Redakcia a administrácia: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 45.— Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

O B S A H :

CESTY.	Strana:
<i>Svätá Terézia Ježiškova: Pieseň o svätej tvári .</i>	145.
<i>Univ. prof. Dr. Jozef Búda: Sviatky duchovosti .</i>	146.
<i>Dr. Inocent Müller, OP: Milosť posväcujúca . . .</i>	151.
<i>Léonce de Grandmaison, SJ: Viera a skutky . . .</i>	156.
<i>Pierre Charles: In mensuram aetatis plenitudinis .</i>	160.
<i>Univ. prof. MUDr. J. F. Babor: O transformizme ústrojencov . . . . .</i>	163.
<i>P. Richard Gräť, CSSp: Buď vôľa tvoja . . . . .</i>	165.
NAŠE NÁDEJE.	
<i>Milka Gáborová: Katolícky študent, veľká úloha ňa čaká . . . . .</i>	167.
<i>MUC. Vladimír Stercula: O to Ťa prosím, Pane .</i>	171.
DO VÝŠAV	177.
ŽIVOT	185.
LITERATÚRA	191.

*Pieseň o svätej tvári.**Svätá Terézia Ježiškova.**Tvoj obraz, Ježiš, pre mňa je
hviezdou a mňa blaží jej žiar.**Tu na zemi kus neba je,**Pán môj a Boh môj, tvoja tvár.**Milujem ju a láska tá**mi odkryla krásy jas,**keď hľadím na ňu, poznám Ťa.**Vytrpel mnoho si pre nás.**Pre Teba rada budem žiť**i samotná a opustene.**Ty pomôžeš mi odokryť**taje a preniknúť cez tiene,**k Tebe let žitia obrátif.**Mojou vlasťou je tvár Tvoja**vznešenej lásky kráľovstvom**i sviežou lúkou pokoja,**slnkom, čo žiadam každým dňom,**čistou laliou z doliny,**o ktorej vôni dobre viem,**že pripomína krajiny**neba, po ktorých túži zem.**Ona je pokoj môj a slasť**i lýrou, na ktorej vždy hrám.**Je kytkou kvetín, kytkou krás,**ktorej vždy svoju lásku dám.**Ku nej sa vraciam zas a zas.*

*Tvoja tvár, poklad drahý sám,
keď ju mám, nič si nežiadam,
keď v nej sa stále ukrývam,
Tebe sa, Pane, podobám.
Vtlač mi do duše Tvoju tvár
a ja sa stanem svätou hneď,
a prinesiem Ti na oltár
tisíce srdc, čo zviedol svet.*

*Aby mohla som naozaj
to, čo sľubujem vyplniť,
pomôž mi, veľkú milosť daj.
Verím, že skoro budem žiť
tam, kde si Ty a večný máj.*

Prel. M. Krippel.

Sviatky duchovnosti.

Univ. prof. Dr. Jozef Búda.

Každý katolícky sviatok je sviatok duchovnosti. Cieľ sviatkov je úcta a oslava nestvoreného Ducha, Boha a posvätenie ľudského ducha, duše. Lenže pri mnohých sviatkoch nájdeme viac vzťahov na pozemský život. Vianoce napr. nám predstavujú Syna Božieho v takom smrteľnom tele, ako máme my; prítom dieťaťko v jasliach nám poukazuje na radosti rodinného života. To všetko, pravda, má nás tiež viesť k duchovnosti; jednako však ostávajú tieto sviatky aj sviatkami dieťaťa, rodiny. Veľkonočné sviatky sú sviatkami duchovnosti v najužšom slova smysle. Telo vzkrieseného Spasiteľa je síce telo ľudské, ale už nie smrteľné, lež oslávené, zduchovnelé. Vykupiteľským dielom Veľkého týždňa si nás Ježiš Kristus úplne získal za svojich, sme údmi jeho osláveného tela; preto Cirkve svätá už od čias apoštolských

4/1/24

znázorňuje celou symbolikou veľkonočných sviatkov prechod z otroctva hriechu k slobode synov božích, prechod od smrti k životu, od telesnosti k duchovnosti.

Znázorňuje to už starozákonný praobraz Veľkej noci. Pravda, len nedokonale, ako to robieva Starý zákon, ktorý otroctvo hriechu prirovnáva otročeniu pod jarmom cudzích národov, vykúpenie predstavuje ako oslobodenie zo zajatia a nevoľnosti a duchovné dobrá zobrazuje dobrami zemskými.

Starozákonnú Veľkú noc slávil Izraeliti na pamiatku svojho vyslobodenia z Egypta. Egypt sa v Písme svätom často volá domom otroctva. Odtiaľ sa národ mal dostať do zaslúbenej zeme, ktorá je obrazom prisľúbeného nebeského kráľovstva, ako to pekne a zovrubne vykladá svätý Pavol vo svojom Liste k Židom.¹ V Egypte požívali pokrmy hrubé, a ich vodca ešte aj po oslobodení má obavy, že sa jeho národ radšej vráti do otroctva, len aby sa nemusel zrieknuť týchto jedál, hoci mu po prechode cez Červené more bol prístupný akýsi nebeský pokrm, manna. V Egypte boli otrokmi faraóna, po slávení prvej Veľkej noci prišli k vrchu Sinaj, kde sa im zjavil sám Boh, dal im svoj zákon (Starý zákon), uzavrel s nimi smluvu, takže od tých čias on bol ich zastancom a kráľom, oni však boli jeho národom. Krv baránka ich zachránila od záhuby, ktorou anjel smrti trestal Egypt. Kostí baránka nesmeli zlámať; jeho mäsom sa posilnili na cestu do zaslúbenej zeme a jedli k nemu nekvasené chleby. Rýchle sa museli vybrať na cestu, nebolo teda času vyčkávať, kým by cesto skyslo. Toto bola vonkajšia príčina, pre ktorú jedli na prvú Veľkú noc nekvasený chlieb. Ale malo to aj hlbšiu príčinu. Kvas je a vždy bol symbolom porušenia a nečistoty; preto sa napríklad nesmel dostať kvas na oltár

¹ 3 a 4.

starozákonného chrámu. A Izraeliti každoročne museli pred veľkonočnými sviatkami odstrániť zo svojich domov akýkoľvek kvas a cez celý veľkonočný týždeň smeli požívať len nekvasený chlieb, ktorý je symbolom duchovnosti, čistoty.

I kresťanská Veľká noc má svojho Baránka. Krv tohto nepoškvrneného Baránka nás neoslobodila z egyptského poddanstva, ale z otroctva hriechu, nie od smrti časnej, ale od smrti večnej. No v našej Veľkej noci sa už v celom jase ukazuje duchovnosť týchto sviatkov, ktoré slávime na pamiatku uzavretia Novej smluvy medzi Bohom a ľuďmi, ktorá je celkom duchovná. Kresťanom už nezáleží na tom, či cez veľkonočné sviatky jedia kvasený alebo nekvasený chlieb. Nie od takéhoto kvasu sa majú chrániť, ten duši neškodí; ich úsilím má byť oslobodiť sa od kvasu duše, od hriechu. Asi na Veľkú noc písal svätý Pavol svojim korintským veriacim slová, ktoré podnes tvoria epištolu veľkonočnej nedele: „Vyčistite starý kvas, aby ste boli nové cesto tak, ako ste nekvasení. Veď bol obetovaný náš veľkonočný baránok, Kristus. Hodujme teda, nie starým kvasom ani nie kvasom zloby a nepravosti, ale nekvaseným chlebom čistoty a pravdy.“²

Svätý Pavol prirovnáva svojich veriacich čistým nekvaseným chlebom. Títo veriaci boli kedysi hriešni. Apoštol im píše: Boli ste tými najväčšími hriešnikmi, „ale ste obmytí, ste posvätení, ste ospravedlnení v mene Pána nášho Ježiša Krista a v Duchu nášho Boha“.³ Svätý Pavol teda vie, že krstom sa obmyje človek od hriechu.⁴ Ale krst má už podľa slov Spasiteľových oveľa väčší význam. Krst nielen očistí dušu človeka, aby tento potom žil zase svojim starým, prirodzeným životom. Krstom sa človek narodí k novému, nadprirodzenému životu, sta-

² 1 Kor. 5, 7—8.

³ Tamtiež 6, 11.

⁴ Porov. aj Ef. 5, 26; Tit. 3, 5.

4144

ne sa synom božím, pretože tento nadprirodzený život dostáva shora, od Boha. Nikodémovi povedal Pán Ježiš: „Kto sa nenarodí shora, nemôže vidieť kráľovstvo božie.“⁵ A keď Nikodém rozumie jeho slová o znovuzrození telesnom, poučuje ho Pán, že sa musíme narodiť z vody a Ducha. Hovorí teda jasne o krste. Túto Kristovu náuku zovrubnejšie rozvádza svätý Pavol na začiatku šiestej hlavy svojho Listu Rimanom, kde krst prináša do súvisu so smrťou a zmŕtvychvstaním Ježiša Krista. Nesmie nás pritom pomýliť, že Kristus, keď hovorí o krste, hovorí o znovuzrození; svätý Pavol zase o zmŕtvychvstaní. Nadprirodzené znovuzrodenie človeka môžeme smelo nazvať zmŕtvychvstaním; veď človek prichádza na svet duševne mŕtvy, s dedičným hriechom, a prechod zo smrti do života je zmŕtvychvstanie. A zase aj zmŕtvychvstanie Krista Pána môžeme nazvať znovuzrozením; veď vzkriesenie je začiatok nového života. Aj svätý Pavol narodením volá vzkriesenie Ježiša, lebo hovorí, že Boh splnil svoje prisľúbenia, keď „vykriesil Ježiša, ako je to napísané aj v druhom žalme: Syn môj si ty, ja som Ťa dnes zrodil“.⁶

Na pochopenie slov svätého Pavla na spomenutom mieste Listu Rimanom musíme si pripomenúť, že krst kedysi nevysluhovali ako dnes obmytím, ale tak, že katechumen celý ponoril sa do vody a zase sa z nej vynoril. Ponorenie znázorňovalo smrť, pochovanie, vynorením sa symbolizovalo zmŕtvychvstanie.

Apoštol hovorí: Keď sme raz odumreli hriechu, nesmieme viac v hriechu žiť. Veď kresťan má vedieť, že sme sa krstom spojili s Kristovou smrťou. Boli sme pri krste s ním pochovaní a tak sme sa spojili s jeho smrťou. Ale ako Otec

⁵ Vulg. a podľa nej i naše preklady majú: „Kto sa nenarodí znovu.“ Ale pôvodný grécky text a súvis žiadajú preklad: „Kto sa nenarodí shora.“

⁶ Skut. 13, 33.

nebeský vzkriesil z mŕtvych Krista, tak máme aj my žiť novým životom. Spojili sme sa s ním v smrti, nuž sa máme s ním spojiť aj v zmŕtvychvstaní.⁷ Starý človek v nás, ten hriešny, bol spolu s Kristom ukrižovaný; nuž má byť zničené hriešne telo a nesmieme byť viac otrokmi hriechu. Veď keď zločinec zomrie, zastavia každé pokračovanie proti nemu, je od hriechu oslobodený. Aj my sme zomreli s Kristom, s ním máme teda aj žiť. A vieme predsa, že Kristus po zmŕtvychvstaní už viac nezomrie, smrť nemá viac nad ním moc. On odumrel hriechu (ktorý na seba vzal), odumrel mu raz navždy a žije večne Bohu. Nuž aj my sa máme pokladať za raz navždy odumretých hriechu a aj my máme žiť Bohu v Kristu Ježišovi.

Je známe, že prví kresťania vysluhovali krst hlavne na Veľkú noc. Celú noc bedlili s katechumenmi, dávali im posledné poučenia; a nad ráno, keď sa Kristus vynáral z hrobu, vynorili sa aj pokrstení z vody. I v dnešnej liturgii sa zachovala pmiatka tohto. Podnes sa voda krstiteľnice svätí na Bielu sobotu a sväté omše cez celý veľkonočný týždeň obsahujú modlitby za novokrstencov.

Práve týmto sa vyjadruje najviac duchovnosť Veľkej noci. Veriaci s Kristom vstali pre nový, duchovný život. Prví kresťania si nevedeli predstaviť, žeby ten, kto sa krstom zrodil pre nový život, zase mohol podľahnúť smrti hriechu; veď Kristus už viac neumiera, a my sme sa v krste spojili s večne živým Kristom. Kresťania, kým boli pohani, pred krstom, isteže páchali veľké hriechy. No nevieme, žeby ich Cirkev za tieto hriechy bola podrobovala pokániu. Vieme však, že za hriechy, ktoré spáchali po krste, museli sa podrobiť veľmi prísnnemu pokániu.

⁷ Nezabúdajme, že apoštol tu nehovori o zmŕtvychvstaní nášho tela, ale duše. Toto prirovnáva zmŕtvychvstaniu Kristovmu.

Veru sme ďaleko od tých časov, ale, bohužiaľ, aj od tej svätosti. No Cirkev svätá nás povzbudzuje, aby sme aj teraz z mŕtvych vstali s Kristom. Keď už sme si po krste znovu zavini-
nili smrť, napomína nás cez celý veľkopôstny čas, aby sme sviatosťou pokánia vstali z hriechu. Celé pôstne sebazapieranie má za cieľ umŕtvovať telo, aby ožil duch.

A Cirkev svätá sa pridŕža toho, aby veriaci práve vo veľkonočnom čase prijali veľkonočného Baránka Ježiša Krista. A toto je záruka, že raz aj naše telo bude duchovné, tak ako zduchovnelo telo Kristovo po vzkriesení. Eucharistia je záruka nášho zmŕtvychvstania. Už svätý Iren v druhej polovici druhého storočia vyhlasuje za blud učenie, že by naše telo, ktoré sa sýti telom Pánovým a krvou Pánovou, bolo porušené a nedostalo život. „Naše telá“, píše tento svätý Otec, „ktoré prijímajú Eucharistiu, už nie sú porušiteľné, ale majú nádej na zmŕtvychvstanie.“⁸

Zmŕtvychvstanie s Kristom, pravda, predpokladá aj odumrieť s Kristom: „S Kristom som pribití na kríž. Žijem ja, už nie ja, ale žije vo mne Kristus.“⁹ A predpokladá to zrieknuť sa smýšľania pozemského, telesného a osvojiť si smýšľanie duchovné: „Keď ste s Kristom vstali, hľadajte veci, ktoré sú hore, kde Kristus sedí na pravici Boha, myslite na veci, čo sú hore, a nie na tie, čo sú na zemi.“¹⁰

⁸ Adv. haer. 18, 5; pozri tiež 5, 2, 2.

⁹ Gal. 2, 19. ¹⁰ Kol. 3, 1 an.

Milost' posväcujúca¹.

Dr. Inocent Müller, OP.

Najsvätejšia Trojica, prebývajúca v duši spravodlivého kresťana, dáva duši život, ktorý

¹ Svätý Tomáš Akvinský: *Suma teologická*, I—II, ot. 110; *Com. in Sent.* II, dist. 26, q. I, art. 1;

v mystickej bohovede menujeme životom milosti, životom Bohu podobným.

Každý život obsahuje tri podstatné prvky: Ponajprv počiatok čiže prameň života, ďalej schopnosti, ktoré sú výkonnými nástrojmi životných úkonov, a napokon samé úkony sfa rozvinutie, kvet života. V nadprirodzenom poriadku nachádzame to isté. Najsvätejšia Trojica, prebývajúca v nás, dáva duši prameň nadprirodzeného života prostredníctvom posväcujúcej milosti,² obožuje podstatu duše a uschopňuje ju pre také úkony, ktoré dušu pripravia na videnie Boha. Z posväcujúcej milosti vyvierajú vliate ctnosti a dary Ducha svätého, ktoré zdokonaľujú mohutnosť duše a uschopňujú ich konať skutky nadprirodzené a záslužné. Načim vedieť, že život milosti, hoci je odlišný od prirodzeného života, nie je iba akýmsi jeho prívieskom, ale celkom ho preniká, pretvoruje, ako mystici vravia, obožuje. Privlastňuje si a znadprirodzeňuje všetko, čo je v našej prirodzenosti dobré, naše dobré zvyky a vlastnosti, a všetky tieto prvky usmerňuje k nadprirodzenému cieľu, k videniu Boha vo večnej vlasti.

Život nadprirodzený neničí život prirodzený, lež naopak zdokonaľuje ho. Preto život prirodzený nadprirodzenému musí sa podriaďovať ako nižší vyššiemu. V nasledujúcich článkoch bude teda reč o živote z milosti a o vzraste tohto života.

C. G. lib. III, c. 155; *De veritate*, q. 27, art. 1; Garrigou-Lagrange, OP: *La prédestination des saints et la grâce*; Franciscus Diekamp: *Theologiae dogmaticae manuale*, vol. III, pars II, *De gratia Christi*; Prof. Dr. C. Friethoff: OP: *Praelectiones de gratia*; P. M. A. Janvier, OP: *Exposition de la morale catholique*, *La grâce*; Ad. Tanquerey: *Précis de la théologie ascétique et mystique*, str. 70 a nasl.

Garrigou-Lagrange: *K Bohu*, str. 22 a nasl.

² „Milosť sa predpokladá vliatym ctnostiam ako ich počiatok a koreň.“ Suma teol. I—II, of. 110, čl. 3 a 3.

Keď Boh pozdvihol človeka do nadprirodzeného poriadku, k sebe, stvoril súčasne prostriedok, ktorým nás sebe pripodobňuje, ktorým nás úzko k sebe viaže: je to *milosť posväcujúca*, alebo ako vravia bohovedci, *milosť akostne spôsobová* (gratia habitualis). *Milosť posväcujúca je nadprirodzená akosť v duši, ktorou sa zúčastňujeme skutočne, formálne, hoci prípadkovo na prirodzenosti a na božom živote.* Je to teda skutočnosť nadprirodzeného poriadku, ale nie nadprirodzená *podstata*, lebo nijaká stvorená podstata nemôže byť nadprirodzená. Mohli by sme povedať, že je to určitý spôsob bytia, určitý stav duše, akosť, ktorá preniká podstatu duše, pretvoruje ju a vyzdvíhuje nad všetky stvorené bytia, čo by boly akokoľvek dokonalé. Je to akosť svojou povahou *trvalá*, ostáva totiž v našej duši dotiaľ, dokiaľ ju z nej neodstránime dobrovoľným ťažkým hriechom. Touto akosťou podľa hlbokých slov svätého Petra stávame sa „*účastní na prirodzenosti božskej*“,² prichádzame do spoločenstva Ducha svätého,³ alebo ako vraví svätý Ján, „*do spoločenstva s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom*“.⁴ Milosťou iste nestávame sa Bohu *rovní*, ale *podobní*. Boh nám nedáva svoj vlastný život, lebo ten je nedeliteľný, nerozdateľný, ale život podobný svojmu životu.

Život Boha zasa spočíva v tom, že sa priamo vidí a nekonečne miluje. Preto nijaké stvorenie, ani anjel, nemôže priamo nazerať na božiu podstatu, lebo Boh „*prebýva v neprístupnom svetle*“;⁵ stvorenie samo osebe je vonkoncom nesúce poznať vnútorný boží život. Lež Boh mimoriadnou a zvláštnou darmo danou výsadou volá človeka k nazeraniu na božiu bytnosť v nebi. A aby bol súci na toto nazeranie, vyzdvíhuje a posilňuje jeho rozum svetlom slávy (*lumen*

² 2 Peter, 1, 4.

³ 1 Ján 1, 3.

⁴ 2 Kor. 13, 13.

⁵ 1 Tim. 6, 16.

gloriae). Preto v nebi, ako píše svätý Ján, *budeme Bohu podobní*, a to preto, *že ho uvidíme, ako je*,⁷ budeme hľadiť na božiu podstatu. „*Teraz vidíme Boha cez zrkadlo v hádanke* (je to poznanie nejasné, pochmúrne), *ale vtedy s tváre na tvár*.“⁸ Nuž takto staneme sa účastní na božom živote; pravda, bude to účasť konečná, ale jednako poznáme Boha tak, ako sa sám poznáva, budeme ho milovať tak, ako sa sám miluje. Bohovedci vravia, že božia bytosť bude veľmi úzko spojená s našou dušou a bude zastupovať „*species impressa*“, aby nám umožnila nazerať na seba bez stvoreného prostredníka, bez akéhokoľvek obrazu.

Ďalej posväcujúca milosť je súčasne aj prípravou na blažené videnie, stredovekí myslitelia vravia, že je na zemi predchufou nebeských slastí. Je to pupenec, v ktorom podriemuje krásny kvet, hoci tento vykvitne a rozvinie sa až neskôršie. A dôvod toho je v tom, že posväcujúca milosť je toho istého druhu ako blažené videnie, zúčastňuje sa na povahe blaženého videnia; ale tu na zemi môžeme ju pomenovať iba pupencom, ktorý rastie k plnej dokonalosti v nebi.

Táto účasť na božom živote nie je iba *virtuálna*, lež *formálna*. Virtuálna účasť na niečom umožňuje osvojiť si nejakú vlastnosť iba iným spôsobom, ako je v hlavnej príčine. Tak napríklad náš rozum je virtuálnou účasťou na božom rozume, ktorý nám umožňuje poznať pravdu, ale celkom ináč, ako ju poznáva boží rozum. Kým blažené videnie, a primeraným spôsobom aj viera, uschopňujú nás poznávať Boha tak ako sa sám poznáva, pravda, nie v tom istom stupni, ale tým istým spôsobom.

Táto účasť na božom živote nie je *podstatná*, ale *prípadková*. A tak sa odlišuje od zrodienia

⁷ Ján 3, 2.

⁸ 1 Kor. 13, 12—13; *Suma teol.* I, ot. 12.

Slova, ktoré prijíma celú podstatu od Otca, a odlišuje sa aj od hypostatického spojenia, ktoré je podstatným spojením ľudskej prirodzenosti s božskou prirodzenosťou v jedinej osobe Slova. My v skutočnosti nestrácame osobnosť, ostávame tým, čím sme; preto naše spojenie s Bohom nie je podstatné. Preto Anjelský učiteľ píše: „*Pretože milosť je nad ľudskú prirodzenosť, nie je možné, aby bola podstatou alebo podstatným tvarom, je iba prípadkový tvar duše.*“ A ako dôvod svätý Tomáš udáva: „*To, čo je v Bohu podstatné, stáva sa prípadkovým v duši, zúčastňujúcej sa na božej добрote, ako je to zrejmé o vedení.*“⁹

Keď takto chápame posväcujúcu milosť, nemusíme sa báť, že by sme upadli do nejakého panteizmu, a súčasne máme vznešenú ideu o účasti na božom živote, o tom, čo je to byť podobný Bohu podľa výroku Písma: „*Učínme človeka na náš obraz a na našu podobu.*“¹⁰

Svätí Otcovia usilujú sa vysvetliť túto podobnosť rozličnými obrazmi a prirovnaniami. Vravajú, že naša duša je živým obrazom najsvätejšej Trojice; je to vraj zdobný obraz, ktorý nakreslil sám Duch svätý asi tak, ako keď vtlačíme pečiatku do mäkkého vosku. Aj v našej duši je takýto odtlačok Boha. A aby ukázali, že táto podobnosť nie je iba vonkajšia, povrchná, ale že preniká aj hlbiny duše, vravia toto: Tak ako tyčinka železa, ktorú keď vložíme do rozžeraveného uhlia, nadobúda teplotu, žiar a ohybnosť ohňa, podobne aj ľudská duša, keď sa ponorí do pece božej lásky, zbaví sa trosky, rozohreje a zaligoce sa a stáva sa poslušnou božím vnuknutiam.

Táto podobnosť s Bohom uschopňuje dušu k úzkemu a dôvernému spojeniu s najsvätejšou Trojicou, ktorá prebýva v nej.

⁹ Suma teol. I—II, ot. 110, čl. 2 k 2.

¹⁰ Gen. 1, 26.

Viera a skutky.

Léonce de Grandmaison, SJ.

Iná otázka, nie azda ťažšia a zmetajúcejšia, ale oveľa slávnejšia, týka sa porovnania hodnoty skutkov pobožnosti a pohnútok viery, ktoré ich diktujú.

Viera a skutky. Nech nik nečaká, že tu preberiem dejiny tejto otázky, ktorá tvorí stredobod protestantských dišpút. Nakoľko viem, už nikto z triezvych exegetov neháji výklad textov svätého Pavla, na ktorých Luther založil svoje učenie o ospravedlnení vierou samou. „Človek ospravedlivie skrze vieru bez skutkov zákona... Človek neospravedlivie zo skutkov zákonných, ale len skrze vieru v Ježiša Krista.“¹ Zrejme Apoštol tuhá hovorí o tej *prvej* spravodlivosti, o tom *základnom* ospravedlnení, ktoré uvádza človeka na cestu spásy. Kládie do protikladu milosrdnú a milostivú črtu povolania božieho s pyšnou, legalistickou tendenciou, spoliehajúcou sa na seba. „Farizej, ktorý túži dosiahnuť vysoký stupeň spravodlivosti, si na ňu nárokuje sťa na vrátenie dlžoby. Veriaci zase nemá požiadavky; je utiahnutý, vyznáva svoju nehodnosť a nemohúcosť. Stojí pred Bohom ako žobrák pred svojim dobrodincom. Vzdáva chválu Bohu a odmieta ju pre seba.“²

Apoštol Jakub nedal sa pomýliť a vo svojom Liste podujal sa pripomenúť správny smysel tým, čo nechápali hlboké a jadrné texty svätého Pavla. Ak aj skutky (najmä „zákonné“ diela, plnenie zákona Mojžišovho) nedávajú prísne právo na ospravedlnenie ešte neobsiahnuté, predsa majú svoju hodnotu, ba sú nevyhnutne potrebné pre tých, čo sú už ospravedlnení. Ak teda *neveriaci* má sa spoliehať na vieru a nie na svoje osobné úsilie, aby dostal

¹ Rim. 3, 28; Gal. 2, 16.

² F. Prat: *La Théologie de saint Paul I.*

dar (ktorý by ináč prestával byť darom) nadprirodzeného života,³ veriaci zase má uviesť do súzvuku svoje správanie so svojou vierou a previesť skutky ctnosti, ktoré predpisuje táto viera. Iba slovné zmotaniny alebo povrchní exegeti mohli by znevážiť skutky pobožnosti za chrbtom autority svätého Pavla.

Už ťažšie zdá sa byť vyrovnat sa s istou nepriazňou, ktorá údajne zahrňuje tieto skutky a to pod vplyvom určitého výroku Ježiša Krista. Ide, ako to ľahko uhádneme, o výklad slov, vzťahujúcich sa na postoj Marty a Márie: „Marta, Marta, starostlivá si a trudiš sa pre mnohé veci, ale jedno je potrebné. Mária najlepšiu čiastku si vyvolila, ktorá jej nebude odňatá.“⁴

Tradičný výklad vidí v týchto slovách Kristových chválu rozjímavého života, prednosť, ktorá sa dáva kontemplácii pred činnosťou, i keď sa človek venuje dielam pobožnosti. Zastavme sa pri tomto výklade.

Keďže ide o dva základné smery, ktoré vyžadujú mať v Cirkvi stále svojich stúpcov, dalo sa očakávať, že budú rozličné náhľady o ich hodnote. Veď povahy, potreby, povolania sú rozdielne; je prirodzené, že každý obhajuje svojho svätého, povedzme „svoju svätú“, Máriu alebo Martu. Dokiaľ majú účasť na výmene názorov ľudia pravoverní, robia vždy ústupky aj druhému smeru. Toto však neuspokojuje protivníka, hlasne sa dožaduje náležitej čiastky! Omyly amerikanizmu nastolily znovu túto otázku. Pravdu hovoriac pri čítaní životopisov svätých tento problém sa znova a znova vynára. Wiliam James vo svojom slávnom diele o Rôznostiach náboženskej skúsenosti pohoršuje sa, že u mnohých kresťanských hrdinov činnosť sa

³ Nechcem tvrdiť, že tieto skutky pred ospravedlnotením nie sú nijako neužitočné, ale oceniť túto osožnosť viedlo by nás mimo terajšej našej štúdie.

⁴ Luk. 10, 41—42.

obetuje alebo aspoň podriaďuje rozjímaniu. Má iba súčiť pre takého Alojza z Gonzagy, Margitu, Máriu.⁵ Kanonik Léon Joly nešiel síce tak ďaleko, ale asi v tom čase nastolil znova túto otázku pri osobe svätej Terézie Ježiškovej, a to práve pod nadpisom Marta a Mária.⁶ Svoju priazeň voči Marte naširoko odôvodňuje, vtipne síce, ale nie bez trpkosti.

Aj keď sa budem zdať „gotickým“, obmedzím sa na zásady, ktorými svätý Tomáš rozriešil tento prípad.⁷ Ak odhliadneme od určitých podrobností, ktoré doložil svätý František Salezský, táto otázka od čias svätého Tomáša vari valne nepokročila, ba ju len zamotali a nesprávne nastolili. Náš terajší úmysel je iba to hľadať, či treba ponechať dielam pobožnosti ich areolu a v akej miere, alebo naopak, či netreba vykázať rozjímanie, modlitbou v samote a bez záujmovosti z tejto „lepšej čiastky“, ktorá vraj je nepriateľkou „dobrej“.

Svätý Tomáš začína tým, že ustalať je *prvenstvo* rozjímaného života. Toto tradičné tvrdenie podopiera ôsmimi dôvodmi Aristotelovými (značne pokresťančenými; v tomto prípade prichodí opakovať: *exhibet Aristotelem Christo militantem!*) a slávnou výpoveďou, ktorú Kristus povedal Marte. Anjelský učiteľ zaklučuje týmto pekným výkladom, ktorý prevzal od svätého Augustína: „Marta, tvoja čiastka nie je zlá; ale Máriina je lepšia. Prečo lepšia? — Počúvaj: nebude jej odňatá. Tebe sa odníme táto farcha (časných starostí) večná je však slasť pravdy (rozjímanej).“

Túto všeobecnú tézu treba opatriť vysvetlivkami, ktoré neobmedzia jej nosnosť, ale vzfa-

⁵ Nechcem ospravedlňovať W. Jamesa, ale treba priznať, že mohol byť čiastočne obeťou neobratných hagiografov. Ale ako psychológ má vedieť „čítať“ texty.

⁶ *Revue du clergé français* 1901, str. 101—183.

⁷ *Suma teol.* II—II, ot. 182.

hujú princíp na životné skutočnosti. Kontemplácia je lepšia, to platí. Avšak činnosť má prakticky prevahu, keď sa javí ako dobre nevyhnutná. Jej staršia sestra tým nič nestráca, lebo i vtedy ju má predchádzať, podnecovať a oživovať. Činnosť teda nenahrádza kontempláciu, ale sa k nej iba pridáva. Nech sa už raz prestanú dávať do protikladu tieto dva podstatné prejavy náboženského života. Podľa potreby a podľa okolností každej venuje sa viacmenej času. Ale i v hodinách (obyčajne tieto sú najčastejšie), keď činnosť používa ľudské sily, rozjímanie predsa zachováva svoju nadvládu. Je to ako s kormidelníkom, ktorý drží kľuku; nezaujíma veľké miesto na lodi, a predsa celý tento úľ a jeho bzučavé vírenie poslúcha príkazy tohto človeka s belasou čiapkou.

Toto vyššie stanovisko dovoľuje, aby sa ako vedľajšia brala otázka zadelenia času medzi modlitbou a činnosť. Každý stav vyžaduje svoje, každé povolanie má svoje potreby. Veď aj tí, čo podľa svojho povolania venujú sa rozjímaniu, môžu venovať takú značnú časť svojho života tejto sladkej povinnosti len preto, že ich v mnohých nevyhnutných potrebách dopĺňujú a pomáhajú im tí, čo sú „činní“. Svätý Ján Zlatoústý pripomína to veľmi dôrazne pustovníkom štvrtého storočia. Právne, títo si vybrali najlepšiu časťku. *V skutočnosti najlepšia časťka pre každého človeka je tá, ktorú mu určila Prozreteľnosť.* A iba málo je tých, ktorých Boh povolal k životu, v ktorom rozjímanie zaujíma najväčšiu časťku času.

Napokon kontemplatívni vo vlastnom slova smysle majú hľadať v ctnostnej činnosti potrebné poučenie. Je to pre nich aj ochrana, aby neupadli do preludov, čo sa môže veľmi ľahko stať. Kardinál Cajetan na okraj textu svätého Tomáša činí tieto uvážené, ale i maliciózne poznámky: „Nech si tí, čo poučujú mnohých o duchovných cestách, starostlivo poznamenajú a

nech sa aj usilujú od tých, ktorých poučujú a vedú, dosiahnuť najprv cvičenia činného života. Až potom nech im radia kráčať k vrcholom kontemplácie. Načim veru najprv skrotiť náruživosť a utíšiť ich návykom tichosti, trpezlivosti, štedrosti, poníženosti atď., a potom až dať sa na cestu rozjímania. Bez tohto mnohí ľudia, ktorí v duchovnom živote robia skoky a nie kroky, sú prázdni, bez ctnosti, netrpezliví, srdití, pyšní, keď sa ich len dotknete na citlivom mieste, bárs už venovali značnú čiastku svojho života kontemplácii. Výsledok je, že takíto ľudia sa necvičili ani v živote činnom, ani v živote rozjímanom, ani nespojili oboje, ale stavali na piesku. Kiež dajú nebesá, aby táto chyba nebola častá.¹⁸ Preložil Dr. Beňuška.

In mensuram aetatis plenitudinis.

(Misijná modlitba s Kristom).

Pierre Charles.

Keď dieťa načúva, načúva svojimi ušami, keď pozerá, hľadá svojimi očami, keď sa pohybuje, ide najprv na všetkých štyroch a neskôr na svojich nohách. Každá z týchto činností má na svojom tele svoj vlastný orgán. Dieťa rastie; aj vzrast je funkciou tohto mladistvou silou preplneného tela. Pomocou čoho rastie dieťa? Ktorý zvláštny orgán je poverený touto podstatnou úlohou? Nižaký, alebo skôr, všetky! Vzrast je funkciou celého organizmu a dieťaťu rastú všetky údy naraz. Povinnosť rásť spočíva na všetkých bunkách. Keby sa koža nechcela rozťahovať, vyhasol by pod jej tlakom život. Keby sa srdce uspokojilo s tým, že bije, a starosť o svoje zväčšovanie by odložilo na neskorší čas, tep by sa stále zoslaboval a dieťa

¹⁸ *Comment in Summam theol.* II—II, 182, 1.

by bolo predurčené na skorú smrť. V rastúcom tele musí vzrastať všetko v rovnakej miere.

Pane, či sa neskrýva podobenstvo vo vznikajúcom živote okolo mňa? *Aj tvoja Cirkev musí rásť!* Jej telo nedozrelo v plnosť mužnosti. Musí sa rozšíriť po celom svete. Jej hranice musia sa raz shodovať s končinami zeme. Nie je treba síce, aby sa stali raz všetci ľudia kresťanmi, — to je tvoje tajomstvo — ale raz musia byť všade kresťania a svet musí byť ako taký — kresťanský. Tvoje sviatosti musia stáť k službám všetkým ľuďom dobrej vôle, tvoje zjavenie musí sa dostať všetkým ochotným dušiam. Celé stvorenie obnovené a posvätené tvojou milosťou vykúpenia musí byť obetované Otcu nebeskému v tvojej Cirkvi.

To nie sú nijaké pobožné snenia, nijaké prepiaté myšlienky, ktoré často sférujú duchovným dennikom. To je práve taká istá skutočnosť, ako bytie prastarých hviezd, priam taká nezapierateľná skutočnosť, ako moje vlastné jestvovanie. Pane, prečo som tak často pokladal tento vzrast tvojej Cirkvi za vedľajšiu vec a prácu druhého stupňa, ktorej sa načim venovať až potom, keď je všetko ostatné vybavené? Alebo za vec, ktorú možno ponechať na hrstku veľkodušných idealistov?

Ako úď rastúcej Cirkvi sa nemôžem vyňať zpod zákona tohto vzrastu. Nestačí, aby som udržiaval v sebe život milosti. Musím spolupracovať a pomáhať zemepisné hranice svätej Cirkvi stále ďalej posunovať. Mať pre misiónárov srdce vždy plné ochoty nie je ani luxus, tým menej pomätenosť, ale naopak podstatná kresťanská povinnosť!

Nezodpovedám svojej milosti svätého krstu a som cudzopasníkom spoločnosti, Cirkvi, keď zabúdam na túto starosť, lebo sa pácha na každom rastúcom organizme ťažké bezprávie, keď sa jeho vzrast brzdí a zdržiava. Lebo tvoj Duch stráži nad dobrom Cirkvi, vzbudzuje našu mi-

sijnú horlivosť a prebúdza v nás lásku ku všetkým, ktorí sa raz ešte musia pripojiť k nášmu počtu. Pohýňa nás. Dáva nám odvahu. Vede nás „in mensuram aetatis plenitudinis“ k miere plného veku. Tým horšie pre tých, ktorých srdce pre svätuškárske sebestvo je také zatvrdené, že už necíti naliehavé volanie Ducha svätého!

Pane, či teda musíme ustavične rásť? Či dosiahne vôbec tento vzrast konca? Mnohí to zapierajú, ako by mala Cirkev zmiznúť, len čo dosiahne svoj mužný vek, a ako by vykúpenie sta rýchly posol ku všetkým ľuďom stálo pred zánikom.

Ale ja verím radšej, že Cirkev začne svoju veľkú dráhu až vo svojomospelom veku. Niet nás ešte dostatočný počet, aby mohlo zaznieť veľké „Sursum corda“ sveta. Až keď Cirkev po dvoch alebo troch storočiach bude všade založená a bude splnená jej vlastná misijná úloha, bude treba vykonať ešte mnoho práce. Potom bude treba sa namáhať celý svet pri tebe udržať. Každé nové pokolenie sa musí znovu vyučovať, lebo človek v kolíske začína s nulou a podľa slov Aristotelových „Gramatica patris non transit in filium“. Ale mohol by som urýchlil hodinu, keď budú všetky stavebné kamene pre túto nesmiernu úlohu pripravené na svojom mieste. Ešte nevieme akou hrdínskou vernosťou bude vyznávať a pridržiavať sa svojej viery Japonsko. Ešte nepoznáme prekypujúce nadšenie, s akým budú Černosí pozdravovať svojho Vykupiteľa. Ešte necítíme s akým plným, vierou a vznešenou velebou rozochveným hlasom vpadne India do chóru modliacej sa Cirkvi. Ešte nevieme, s akou tichou a skúsenou vytrvalosťou budú obklopovať Činani tvoje oltáre... Na svojej harfe máme ešte len dve alebo tri struny, keď nám islam, bohužiaľ, roztrhal zvúčné struny našej orientálnej Cirkvi. Bohatá ľudnatosť nekresťanských národov, všetky záchve-

vy týchto nespočítateľných duší musia oboha-
covať raz tvoju Cirkev. A až potom, keď bude
jej vzrast dokončený, bude očuf pravú božiu
chválu sveta, ktorý sa stal kresťanským.

Hodinu svojho narodenia som si nevyvolil.
Ty si chcel, aby som sa zjavil v Cirkvi v čase
jej nevyhnutného vzrastu. Moja povinnosť je
určená, takže ju nemožno odmietnuť. Už pod-
mienkami života, ktoré som našiel pred sebou,
ale nechcem radšej hovoriť o povinnosti. Údy
mladistvého tela nerastú preto, že majú povin-
nosť rásť, ale preto, že tento rozvoj vyžaduje
a po ňom túži celé ich bytie. Keď Cirkev
vzrastá, to si ty, Pane, ktorý kráčaš k dokona-
losti veku. Preto sa odhodlal apoštol napísať:
„Až k miere plného veku Kristovho.“

Preložil Imrich Teplan.

O transformizme ústrojencov.

Univ. prof. MUDr. J. F. Babor.

4.

Erazmus Darwin bol, pravda, tiež dieťaťom
svojho veku ako viac-menej každý človek, ale
bol originálnym mysliteľom a prispel novin-
kami súčasnej prírodovede. Naproti tomu *Karol*
Darwin z celého prostredia svojej životnej éry
nevystúpil; azda ani nechcel, možno že ani ne-
mohol. Jeho náuka je za jeho života moderná
v smysle módnom. Jadro jeho descendenčnej
teórie leží v jeho selekcii (prirodzenom výbere);
ale tento pojem bol vtedy už akosi vo vzduchu.
Alfred Russel Wallace (1823-1913) na selekcii
v istom pochope tiež prišiel, a to v diele „On
hte Tendance of Varieties to depart indefinitely
from the original Type“ roku 1858, ale jeho
smýšľanie bolo zvláštne; nakoniec podľahol
špiritizmu. *Darwin* na samom sklonku svojho
života ešte dosť poprávoval svoje pôvodné,

priliš suché názory, ako už vieme; stojí teda omnoho vyššie. Slávny český botanik *J. Velenovský* kritizoval darwinizmus odmietavo („hmla predou mnou, hmla za mnou), ale nakoniec tiež podľahol špiritizmu. Prírodospytec, ktorý skúša vymyslieť biologické teórie, ale pritom nie je sám vyškolený kresťanskou filozofiou (*philosophia perennis*), padne buď do atheizmu, alebo podľahne poverám. Svetská učenosť sama nikoho nezachráni pred bludmi. — *Th. Eimer*, vojenský lekár a neskôr profesor zoológie, stanovil (1888) novú vývojovú teóriu na podklade veľmi podrobných štúdií o niektorých jaštericiach a motýloch (s ohľadom na ich systematiku a zemepisné rozšírenie), ktorej dal meno *orthogenesis* (ako domnieka); učil totiž, že kmeňový vývoj deje sa nie na podklade celkom chaotickej variability a slepým osudom ďalšieho postupu, ako si to predstavoval pôvodne *Darwin*, ale úplne naopak, iba v niekoľkých málo predom daných radoch celkom určitého smeru. K rovnakému výsledku pri úvahách o kmeňovom vývoji rastlín dospel v tom istom čase slávny profesor botaniky vo Viedni *A. Kerner von Marilaun*. Tento vývoj sa uskutočňuje zas tiež nie podľa *Darwinových* domnienok o veľmi pomalom postupe vo veľmi dlhých časových dobách, ale dosť rýchle a v pomerne ráznych premenách, teda akosi skokom (per saltum); a táto veľmi dobre odôvodnená domienka hovorí o *halmatogeneze*. Podobný názor vyslovil taliansky prírodospytec *Dr. Rosa* pod menom *hologenezia*: Variácia (rôznostvárnosť) sa neuskutoční všetkými smermi (ako materiál pre selekciu), ale podľa určitých plánov, ktoré si potom vyhľadajú tiež zodpovedajúce okolie v prírode! krátko: zákonitý vývoj, nie naslepo. Konečne *Osborn* nedávno pomenoval základné dejstvo organického vývoja *aristogeneziou*, to znamená, že tento vývoj uskutočňuje sa tiež ustavičným zdokonaľovaním, pri ktorom

vznikajú tvary vždy vyššej a vyššej ústrojnosti, vždy pokročitejšie, a komplikovanejšie pomery v stavbe tela. Teda názory priamo opačné ako *Darwinove*.

*Buď vôľa tvoja.**

P. Richard Gräf, CSSp.

Svet nie je ovládaný alebo spravovaný fyzickou silou alebo vojenskou mocou, ale silou ducha. „Duch je, ktorý oživuje.“¹ Z ľudského ducha vyvierajú myšlienky, idey, ktoré všetko objímajú a pretvoriajú. Často len jediná myšlienka, jediná idea postačí, aby dala popud k najrozmanitejším objavom, vynálezom a výdobytkom. V hlbokkej myšlienke, vo veľkej idei je nesmierna moc, ktorej neodolá nič trvale. Veľké myšlienky jednotlivcov po tisícročia určovali ľudstvu jeho cestu, rozhodovali o vojne a o mieri, o štátnych formách a o náboženských sústavách. Ba ľudský duch si podmanil aj nespútané a často utajené sily a zákony živej a neživej prírody. Do konca i sám človek podlieha pretvorujúcej duševnej moci svojich myšlienok. A vždy, čím hlbšia a jednoduchšia je myšlienka, tým viac jej človek podlieha. Ona ho povznáša nad neho samého, strhuje ho so sebou k najväčším výšinám a strhuje ho do najhlbších hĺbín, robí ho podobným Bohu alebo diablove. Ľudia, uchvátení a preniknutí veľkosťou svojej myšlienky, strhujú so sebou iných, ich slovo zapáľuje, masy im nemôžu odolať. Ako sa vedia deti tohto sveta zachytiť myšlienkou, ako vedia pre ňu ziskávať, ba pre ňu sa i obetovať! Či nežijú a nezomierajú mnohí ľudia na svete, aby z neho urobili pozemský raj? Sú si toho povedomí, že za jednu noc to nedo-

* Ukážka z Gräfovej knihy „Ja, Vater“, ktorá vyjde v preklade nitrianskych bohoslovcov.

¹ Ján 6, 64.

siahnu, že musia mnoho obetí priniesť, kým to uskutočnia. Áno, oni dobre vedia, že sami sa nedožijú zlatých časov, ale sú hotoví za svoju myšlienku, keď je treba i umrieť, aby z ich vyliatej krvi vyklíčila lepšia siatba pre budúce pokolenie. Nemohli by sme sa učiť od detí tohto sveta? Ony žijú a umierajú pre svoju ideu, ktorá preda nemôže im, ani svetu, im a ani ich potomkom priniesť nijaké vytúžené rajske šťastie alebo vytúžený rajský mier.

Vyvíjame aspoň polovicu úsilia pre vydobytie sveta; prejavujeme čo len polovicu horlivosti, s ktorou chcú tamtí svetu priniesť pokoj a šťastie? A nie sme práve my povolani na to, aby sme ľudstvu priniesli tak vrele túžené šťastie, tak vrele túžený pokoj? Ach, toľko hovoríme o dobytí sveta, a mnohí sú v našich radoch, ktorí vôbec nemyslia na získanie vlastnej duše a na zabezpečenie si seba. „A kráľovstvo nebeské násilne sa dobýva.“² Čo je toho príčina? Chýbajú nám ideály? Ó, nie! Máme ich azda až veľmi mnoho — ale veľmi plytkých.

Čože je to za myšlienka, ktorá všetko sjednocuje, v ktorej sa všetko sústreďuje a z ktorej všetko vyžaruje? Najhlbšie a posledné v nebi a na zemi je voluntas Dei: vôľa božia. V nej je zárodok všetkého, „začiatok a koniec“³, jedno a všetko. Quis ut Deus? Kto je ako Boh? Kto môže odporovať jeho rozhodnutiam? Vôľa božia je neobmedzená, neochvejná a všetko ovládajúca. Proti vôle božej nezmôže nikto nič. Boh víťazí v každých okolnostiach... „Buď vôľa tvoja ako na nebi, tak i na zemi!“⁴ Keďže v nebi vôľa božia panuje nad všetkým, tak isto aj tu na zemi musí vládnuť. To je obsah našej modlitby a nášho života. Boh Otec musí sa stať znova stredobodom nášho celého náboženského,

² Mat. 11, 12.

³ Zjav. 1, 8.

⁴ Mat. 6, 10.

sociálneho a politického života. „Áno, Otče!“⁵ To bol duchovný postoj Spasiteľov. Jeho celý život bol jediným. Áno, Otče: neprestajné žitie vo vôli Otcovej. On „prvorodený medzi mnohými bratmi“,⁶ dal nám príklad, aby sme aj my činili tak, ako on činil nám.⁷ Spasiteľ nás ustavične privádza k Otcovi. Práve tak koná aj svätá Cirkev. Spasiteľ je len sprostredkovateľ, vodca, cesta k Otcovi, on je pokrm na tejto ceste, aby sme sa dostali k Otcovi, k cieľu, do vlasti, do otcovského domu.

Áno, Otče, je súhlasom božej vôle, je tiež cestou spásy. Z tejto cesty nesmieme ani trochu vybočť. Ona je pre všetkých; lebo všetci sú povolani k najvyššej svätosti, a preto musí byť taká schodná a jednoduchá, aby ju mohli chápať a po nej kráčať nielen tí, čo dostali päť hrivien, ale aj tí, čo dostali len jednu. Táto cesta je pre všetkých, nielen pre kňazov a rehoľné osoby, ale i pre ľudí vo svete žijúcich, pre starých aj pre mladých, pre mužov, ženy, pre ženatých aj slobodných. Či nie sú niektoré asketické metódy a sústavy, niektoré cesty a presne vymedzené spôsoby postupovania v snahe o dokonalosť príliš složité a ťažké, často ťažko pochopiteľné a neprevediteľné? Nie je celá askéza, ktorej vnútorná podstata je vlastne nasledovanie Krista, pre mnohých iné ako rad „bezpodmienečne nevyhnutných“ cvičení? Neupotrebíme často viac ako polovicu svojich síl len na to, aby sme pochopili sústavu?

Preložil A. Domin.

NAŠE NÁDEJE.

Katol. študent, veľká úloha ťa čaká.

Milka Gáborová.

Plúca dneška sú ťažko postihnuté tuberkulózou. Mnohí lekári pokúšajú sa vyliečiť orga-

⁵ Tamtiež 11, 2.   ⁶ Rim. 8, 29.   ⁷ Ján 13, 15.

nizmus svetového poriadku. Lieky neúčinkujú. A k tomu všetkému draho musí za ne platiť celé ľudstvo. Ale túto daň si samo uvalilo na seba, keď sa odpútalo od tých zákonov, na ktorých bol vybudovaný základ života mravného, národného, politického. Spotvorili zákony Stvoriteľove, dve kamenné tabule sinajské ľudstvo zavlieklo do múzea, kde ich ukazujú sprievodcovia ako pozostatok z dávnych dôb. Ľudia sa dívajú len na tabule, na kamennú hmotu, na písmo, vtesané podivným spôsobom do nich. Ale kto sa zamyslí nad zákonmi, ktoré obsahujú?

A predsa sa musí nájsť ktosi, kto sa odváži ukázať nenávidené tabule Desatora bezbožnému ľudstvu, kto sa nebude báť nenávisti a hrozby, kto poukáže na tieto zákony, Bohom dané ľudstvu, aby podľa nich žilo a naprávalo svoj život.

Katolícka študujúca mládež má tu svojej povahy primerané sväté poslanie, ukázať ostatnej katolíckej mládeži, i starším neustáleným osobám, že základ duševného zdravia celej ľudskej spoločnosti je v mravnej čistote, lebo kto si zachová mravnú čistotu, ten nikdy nebude pochybovať o Bohu, viere, o Cirkvi; lebo len ten človek sa vyvíja správne, kto verí, pretože z viery čerpá prameň pravej blaženosti a mravnosti.

Pravda, najprv sama študujúca mládež musí byť nábožná. Náboženstvo musí byť pre každého z nás najčistejšou radosťou, najsilnejšou oporou v ťažkostiach a trápeniach, ktoré na každého čakajú. Keď príde trpké sklamanie, keď nás zastihne hmotná strata, srdce prerýje meč bolesti stratou najbližších a najmilších a keď sám každý stojí pred tmavou prišerou, čistá, nábožná duša vždy a vždy jasným, pokojným okom zahľadá sa na nebesá. Veď bolo by na čase, aby sme sa my, katolícki laici zbavili mäkkej ústupčivosti alebo zbabelej hanblivosti

pri plnení svojich náboženských povinností, aby sme zahánali tmu a viedli svojich spolubližných vo svetle pravdy a lásky.

Mnohí sa smejú týmto myšlienkam, lebo nemôžu pochopiť ich krásu a veľkosť. Pohrúžení do hriechu nemôžu sa vyslobodiť z okov satanových, ktorý chce naočkovať najmä do mladých srdc jed hriechu, lebo chce, aby mladí prestali byť dieťkami božími, a všetko spravuje tak, aby sa najmä mladí a neskúsení stali nositeľmi rozkladu a skazy. Veď mladosť býva ako vosk, do ktorého sa dá veľmi ľahko čokoľvek vryť. Niektorí vedia šľachetne využiť najkrajší vek ľudského života — mladosť, ale viac je tých, ktorí ju zneužívajú; keby to bol len prostý, nevzdelaný svet, ale okoľko viac je medzi nimi aj katolíckych študentov-vzdelancov. Aký je smutný pohľad na človeka, ktorý v kvete svojej mladosti podobá sa stromu bez ovocia, bez listu, bez úžitku. Je to zlomená koruna, skrivený peň, smutne visiace odlomené konáre, v ktorých nebývajú švitoriví vtáci, niet v nich iskierky svetla, ktoré by im svietilo na nebezpečnej púti životom. Hriešna, na nemilobohu prežitá mladosť, stratené roky! Privčas stratená, ba skoro ani nepoznaná nevinnosť! Zavčasu rozpútané vášne a náruživosť! V mladosti navyklé, hlboko zakorenené hriešne skutky! To všetko zabraňuje vzrast sily, mladistvým vznetom, túžbou, ideálom! Aké spustošenie vidieť často, keď sa človek zahľadí do očí niektorého študenta, študentky. Oči neisté, zakalené, pohľad zdivočelý, nevinnosť a čistota srdca vytratená. Kde sa podela nevinnosť? Kde sa podela zdravá červeň tváre, na ktorú boli rodičia kedysi takí hrdí? Kde je vzlet mladických rokov, dravá chuť do práce, do života? Miesto červene, zdravia, len bledosť, chorľavosť, nechť do práce, do života — akási malátnosť, nuda, opovrhovanosť zafazuje našu, vraj katolícku mládež. Nuž a či takáto zdegenerovaná mládež bude vedieť vniesť

katolícky život do všetkých ťažkostí denného života?

Slovenské príslovie hovorí: Čomu sa človek v mladosti privykne, to mu ostane na celý život. Preto, drahý katolícky inteligenti, dobre máš využiť čas mladosti na učenie, vzdelanie ducha, na skutky nábožnosti, aby si neskoršie nelutoval svoju nedbanlivosť. Či len roky pokročilého a starého veku patria Bohu a nie tiež roky mladosti? Prečo by si nemohol obetovať ruže svojho mladého veku Bohu a darobne využiť silu, zdravie, sviežosť, mladosti? Veď na teba má nároky Cirkev katolícka, štát, ľudská spoločnosť. Usiluj sa, aby si bol Cirkvi na radosť, svojej vlasti k blahu; usiluj sa povzniesť ľudskú spoločnosť svojím príkladom, vzdelaním, svedomitou prácou. Ty si dlžníkom ľudstva, pomôž mu teda podľa svojich skromných síl.

Keď počúvame hlas boží o jeho nasledovaní, keď premýšľame o božských veciach, keď nasledujeme príklad svätých a spravodlivých, tak môžeme dúfať, že vznikneme do tajomstva božej blaženosti. Mladík! Deva! Všetky cesty spravodlivosti sú ti otvorené! Ponáhľaj sa stále napred, rozmnož si vedomosti, ale aj posilni vôľu energickým napredovaním na dráhe dokonalosti, aby si neskoršie — ako dospelý muž, ako dospelá žena — mohol rozdávať bližným z bohatstva vlastných vedomostí. Maj túžbu po najvyššom, najdokonalejšom. Prachom pošpinený svet nech ti je priúzkou. Opakuj si: *Ad maiora natus sum!* Nezanedbaj využiť čas taký drahocenný pre teba, hádam aj posledný v tvojom živote, po ktorom hádam nebude nasledovať ani leto ani jeseň! A ak si dosiaľ nepoznal, nepoznala cenu mladosti, tak teraz dovoľ, aby milosť božia účinkovala v tebe a obnovila tvoju mladosť. Daj sa do pohybu na ceste k Bohu, rozprestri krídla a leť do nekonečných diaľav pravej veľkosti, učnosti, leť hore k žiariacemu slnku večnej pravdy, krásy, k drahému Ježišovi!

O to Ťa prosím, Pane.

MUC. Vladimír Stercula.

Padám na kolena pred tebou, Pane, aby som ti otvoril srdce svoje, položil ti ho k nohám a obetoval ti ho. Otvorene chcem hovoriť k tebe, Pane, vyznať biedu, ukázať chyby, nedostatky, odkryť dušu a ukázať malosť svojho smýšľania. Chcem sa kajať zo svojich chýb, rozdierať nechtami krutých výčitiek srdce svoje, aby som čo len stopu toho utrpenia pocítil na sebe, ktoré si ty pretrpel za moje hriechy. Darmo by som sa chcel stavať do pózy nevedomosti, darmo by som chcel hľadať útechy vo svete, v priateľoch, keď všade ma sledujú tvoje oči. Tvoj pohľad úprimný vniká tak prenikavo do môjho vnútra, že až cítim, ako ho spaľuje. Môžem ja azda dačo zamlčať pred tvárou tvojou? Veď ma hrôza preniká, neistota sa ma zmocňuje, slzy proti vôli vstupujú do očí, keď pozerám na tvoju pokojnú tvár pri toľkom mučení. Nijako si nechcem uvedomiť tvoju ľudskú podstatu, tvoje utrpenie, ktoré si znášal ako človek. Stále chcem vidieť v tebe len Boha, ktorý ľahko vedel znieť aj smrť za mňa. Veď to bolo v tvojom pláne. Nevieť vo svojej duši dokonale oceňiť túto obeť a neviem si rozvážiť, čo som zaviniť svojím doterajším životom znovu na tvojom božskom tele. Nie sú to však len útrapy tela, ale nesmierna potupa tvojej božskej duše, lebo chcel som sa vo svojej biede vzpierať proti svojmu Stvoriteľovi, ktorý mi dáva život.

Keď som tak dnes pozeral na malej galerii osamelého kostolíka tvoju krížovú cestu, zobrazenú nezvyčajnou rukou, pomaly sa mi vynára obraz skutočne krutej reality, obraz biedy a zničenia, do ktorého Ťa vovalil hriech ľudstva. Ja znova a znova svojimi hriechmi Ťa vodím po tých istých zastaveniach nových a nových krížových ciest a nestarám sa o to, že krivdím

Najvznešenejšiemu, že pohrdam vznešenosťou a dobrom, ktorého nie som hoden.

Darmo mi ty hovoríš vo svojej láskavej výčitke: „Modli sa a bedli, aby si neupadol do pokušenia“, keď ja tkviem celou svojou prirodzenosťou v slabote, v ničote, v biede, ktorá mi uberá sily a nedovoľuje mi bedliť s tebou. Preto zaspávam bez výčítiek svedomia a nevidím, že na dohodenie skaly ty sa krvou potíš v Getsemanskej záhrade v úzkosti o moju dušu. Darmo ma budíš. Znovu a znovu sa čičikam do snov hniloby duše, ktorá preplnená svetom nemá už dost miesta pre tvoje slová. Potom keď sa ma zmocnil hriech celou svojou silou, prichádzam na čele kohorty ozbrojencov, aby som ňu chytil, poviazal, zabil a odstránil s cesty, lebo mi zavadzias. Stojíš v ceste môjmu rozletu za pomínutelným. Chcem sa už raz s tebou vyporiadať, aby si nebúril moje svedomie výčítkami. Preto ňu bozkom zrádzam a vydávam do rúk sberby, ktorá ňu vlečie so zverskou radosťou pred nenávistné tváre farizejov nášho veku. Darmo som ti ja kedysi vravieval: „Pane, hotový som ísť s tebou i do žalára, i na smrť“, keď pri prvej príležitosti, majúť dokázať svoju vieru v teba, zrádzam ňu. Znovu a znovu ňu opúšťam. Čo ako chcem ostať pri tebe, vždy s rovnakou bezočivosťou ňu zanechávam verejnej potupe a neopovážim sa ňu zastať. Ako by som sa ňu mal však zastať, keď ňu bičujem, bijem po tvári a so sadistickým smiechom sa pýtam: „Kriste, hádaj, kto ňu udrel?“ Vôbec mi na tom nezáleží, kto si. Farizeji ňu vyhlásili za zlosyna, buriča, prečo by som ja mal ísť čelom do steny, proti modernému človekovi? Prečo by som ja mal ísť proti vrchnosti, prečo by som ja mal ísť proti verejnej mienke? Tá ňu zavrhla, tej si sa zošklivil. Čo ešte chceš tu, medzi týmto svetom, ktorý sa chce uberať každou inou cestou, len nie tvojou? Kto dneska volá ísť s Kristom? Jestvuje vôbec dajaká ideológia, ktorá by ňu mala v programe?

Azda dakedy bol dajaký Kristus. Čo na tom! Takých prorokov, filozofov, pretváračov, ktorí sa vyškriabali na plecía masy, bolo viac. A kto vie, či si ozaj aj bol? Darmo sa ty vyhlasuješ za Syna Božieho, kto ti to uverí? To všetko, aby si pozalípal ľudom oči a nás vyrušil z nášho smradľavého ovzdušia, z toho ľudského „dobre sa mám“, vlastného každému duchovnému nevedomcovi. Prečo sa vyhlasuješ za kráľa? Prečo búriš ľud od Galilejska po Judeu? Prečo liečiš a kriesiš? Prečo nám nedáš ďalej hniť a chlípať s márnotravným synom pomyje? Prečo nás odháňaš od mastných válovov, prečo nám nechceš dovoliť vliezť i zadnými nohami do prelievajúcich sa hrncov? Id si svojou cestou, staraj sa o svoju chudobu, o biedu, ale nám, aristokratom ducha, daj pokoj! Veď my sa ťa dosť naomielame vo svojich bezkrvných ústach: „Za Boha,... za kresťanskú kultúru,... za krížove výpravy na záchranu civilizácie...“ Ty však našu predstavu o Bohu vôbec neuspokojuješ. Ty nepredstavuješ náš ideál. Naším najväčším ideálom je vlastné brucho, boh je jeho otrokom a za najvyšší zákon uznávame: „Staraj sa o seba, iného nepoznaj.“ To je realita života, načo láska k spolubratovi? A keď láska, tak radšej k milenke, ako ku vlastnej žene. A keď je už i tá žena, tak načo deti? Taká je galiba s nimi v dnešných ťažkých časoch; kto vie, čo bude? Konečne, veď je toľko dobrých priateľov lekárov, vedcov, ktorí pomôžu a potraty robia z číreho vedeckého záujmu, nezištného bádania ženského organizmu. Veď toto káže veda; načo nám teda stúpaš do svedomia Kriste? Daj nám konečne raz už pokoj a staraj sa o staré ženy, ktorým sa trasú ruky od večného preberania zrníek ružencových.

Nuž či Kriste nemáš dosť roboty s týmito? Nám buržujom ducha daj pokoj, biedny tesár nazaretský!

Vraj si i zázraky robil! Tu urob zázrak! Potom azda si umyjem ruky nad tebou a poviem, že nijakú vinu na tebe nenachádzam. Ale takto! Načo si dobrý? Nehlášaš nijakú ideológiu, ktorá by vedela oduševniť národy, aby si uvedomily svoju superioritu rozumovú a vojenskú. Nuž ani vojna by sa nedala s tebou vyhrať.

Ty však naprotiveň! Hoci nemáš miesta v celom našom počínaní, nemáme miesta v dennom programe, kde by sme ťa zaradili, chceš robiť programy. Preto preč s tebou. Tu máš tŕňovú korunu na hlavu. Tu máš šarlátové rúcho, veď si chcel byť akýmsi kráľom. Tu máš trstenicu, tu máš oflinky a bičovanie. — Nestací nám to však. Toto je prislabé divadlo, film málo napínavý. Dajte sem kríž, uvalte mu ho na plecía a revte všetci s nami „Ukrižuj ho, ukrižuj ho, veď sa búri proti cisárovi. Zbavme sa ho už raz, nech zhyynie, nech nemátoží...“

Aj ja som ti vtedy, Kriste Pane, uvalil ten nesmierne ťažký kríž na tvoje plecía, až ťa prehlo od ťarchy. Ty si však pozrel s láskou na mňa a prijal si ho ako dar, lebo si vedel, že len skrze smrť na ňom budeš môcť vykúpiť hriechy moje. Ja som sa veru vtedy o svoje hriechy nestaral. Vliekol som Ťa ulicami Jeruzalema ako zločince na popravište. Nič som sa ja nestaral, že máš popretínané celé telo, že krváčaš z nesčetných rán mojich slabostí. Či som ja robil dajaký rozdiel? Veď v tom istom dave rovnako dvaja zločinci vliekli svoje brvná. Nuž a či boli horší od teba? Mňa naplnila len jedna nesmierna myšlienka, presýtená pomstou a nenávisťou: zabiť ťa, odstrániť ťa. Srdce moje vzbĺklo ohňom divej radosti, keď som ťa videl padať pod krížom, keď Ťa ťažké brvno privälilo do prachu a ty si kropil dlažbu svojou krvou. Ja som na to nedbal, že sa krv liala za moje hriechy, ale o chvíľu začal som sa strachom naplňať a pozeral som úzkostlivým

okom farizejov, aby nám ten vývrhel prv nezahynul, ako sa vyvlečie na Golgotu. „Nože, chyďte tam toho, nech mu pomôže“, skríkli zrazu všetci, a ako Šimona Cyrenského donútili ma niesť ti ten odporný kríž. Jemu, zločincovi, jemu buričovi, jemu, čo chcel zbúrať chrám jeruzalemský. S hnusom som niesol ten kríž, polepený krvou a vlasmi tvojimi. Lutoval som chvíľu, ktorá ma voviedla do cesty tomuto sprievodu smrti. Mohol som radšej všetko iné robiť, len ho obísť. Preto pri prvej príležitosti shodil som kríž so svojich pliec, nie však na zem, ale na tvoje plecia: na, vleč si svoje, čo je ma po tebe! Chcel si mať svoj kríž, tu si ho máš!

Ty si kráčal tackajúc sa, napínajúc posledné sily pri ceste strmým úbočím. Ja som ťa však predbehoval ako ten chlapec, ktorý niesol mučiacie nástroje v košíku a škeriac sa ti rovno do tváre, vytŕčal som každému pred oči klín, ktorým si mal byť o chvíľu pribitý na drevo. Robilo mi to neopísateľnú rozkoš, naplňovalo ma to nesmiernym sebavedomím, veď som kráčal na čele davu. Viedol som všetkých. Oni kráčali za mnou a ja som niesol nástroje smrti. Plačúce ženy jeruzalemské na mňa vôbec nezapôsobily. Slabé ženské srdcia vôbec nemaly odvahy. Aké spolucítenie? Čo chcel, to má! Čo si zaslúžil, to si vyslúži!

Ty si tieto momenty vtlačal do duše mojej ako svoju presvätú tvár do ručníka Veroniky. Moje srdce však bolo tupé, oslepené veľkoleposťou slabnúcej obety, chlípalo plnými dúškami krv, valiacu sa v prúdoch z tvojho tela. Tak som ťa vyvliekol hore na Golgotu, šľahajúc ťa povrazom. Tam som s teba postŕhal šatu s kusmi tvojho vlastného tela. Čo som sa ja staral, že čo rana, to môj hriech. Čo som sa ja staral, že čo kus mäsa vyrvatého, to moja pýcha a nadutosť, pohrdanie. Čo som sa ja staral, že čím viac krvi vytečie, tým bližšie je moje vykú-

penie. Ba zvalil som ťa na to drevo kríža svojou neverou a zdvihol ťa s ním a zapravil do jamy svojej bezuzdnosti. Vtedy sa napälo tvoje zúbožené telo nadľudskými bolesťami, vyschly tvoje ústa márnym volaním po mojom obrátení, a ja som ti dal žľče s octom. Čo je ma po tom, aký smäd ty máš? Ja chcem predĺžiť tvoje muky, nech vidím, ako sa zmieta a chveje tvoje telo! Nech vidím, ako si vyvýšený nad všetkých podľa svojich zásluh! Načo skracovať toto krásne divadlo? Nech sa nasýtím! Nech si ja uhasím smäd! Nech sa aspoň raz do chuti nachlípem!

Keď som videl, že klince pevne držia a drevo je dobre do zeme zapravené, prestal som mať už obavu, že by si azda sišiel s kríža, ako si to kedysi vravieval. Už som ti mohol smelo do očí zrevať: „Iným si pomáhal a sebe nevieš. Keď si kráľ židovský, nuž spomôž si a siď s kríža.“ Aby som ešte dokonalejšie vyčerpал všetku nenávisť svojho vnútra, volal som slovami lotra: „Ak si Kristus, spomôž sebe i nám!“ To, čo si povedal tomu druhému, som už nechcel počuť, lebo tak čudne zaznelo tvoje slová: „Veru povedám ti, ešte dnes budeš so mnou v raji.“ Či je to možné, aby človek povedal takéto slová? Predsa však v poslednom výbuchu všetkej zloby, hnevu a nenávisťi, vrazil som ti kopiju do boka. Zhyň, prekliaty, lebo medzi nami niet vyrovnania...!

Otec láskavo prijal obeť prenesmiernej ceny. Najvznešenejší sa obetoval za moje hriechy.

Dnes, keď som nazrel do duše svojej, cítim ako jeho milosť účinkuje vo mne. Ako trpká a bolestne pozerám do krátkej minulosti. Či som už ozaj čistý? Nič neostalo na mojej duši?

Ty, Pane, vidíš najlepšie do vnútra môjho. Ty posudzuj myšlienky a skutky moje. Ty hodnot prácu a boj o existenciu mojej duše.

Daj mi sily a vytrvalosti. Daj jasnej rozvahy, čistej mysle, pevného čela a zafatej päste,

nech bez bojazlivosti nesiem meno tvoje v srdci
svojom. Posväcuj ma denne telom a krvou
svojou.

Daj mi sily dnes pre večnosť, nech ťa uzriem
v blaženosti nekonečnej.

O to ťa prosím, Pane.

DO VÝŠAV.

Nuž, hádžte kvety!

Svätá Terézia Ježišková.

Pod križom, ktorý vrúcne milujem,
chcem trhať kvety každý večer tichý,
jarné ruže, ktoré tešia zem
a nimi sušiť slzy, tvoje vzdychy.

Nuž hádžte kvety, obetujte mladost,
najkrajší úsmev, bolesť, tvrdé boje.
Trápenie, šťastie, utrpenie, radosť,
to sú hľa kvety moje.

Ó Pane dobrý, mne si tak mnoho dal.
Chcem Ti dať zato svoje skromné kvety,
chcem hádzať Ti ich, nech len letia v diaľ,
s nimi nech srdce moje k Tebe letí.

Nuž hádžte kvety! Hľa, to moja zbraň!
ňou za spasenie duší biť sa chcem.
Ty zľutuješ sa, odzbrojím ťa, Pán
s kvetmi, čo Tebe darujem.

Listočky kvetov zdobia Tvoju tvár,
vravia Ti, že Ti patrí celá, celá.
Ty rozumieš im, prijmeš tento dar
i lásku, ktorá k Tebe priletela.

Nuž, hádžte kvety! Ty opakuj chválu,
jedinú radosť, ktorá mi tu svieti.
Na nebi budem útechu mať stálu:
Hádzať kvety.

Prel. M. Krippel.

*Rozjimanie o Spasiteľovom utrpení
je naša útecha.*

Z listu svätého Františka Salezského.

Naozaj, dcéra moja drahá, nič na tomto svete nevie
nám dodať väčšieho uspokojenia ako stály pohľad na
Pána Ježiša vo všetkých jeho utrpeniach, ktoré mu bolo
treba znášať od narodenia až po smrť; lebo tam vidíme

toľko opovrhnutia, ohořarania, chudoby, nůdze, zavrnutí, námah, trápení, obnažení, bezpráví a všetkých možných horkostí, že porovnaním spoznáme, ako sme sa mylili, keď sme nazývali utrpeniami a námahami a protivensťami tie naše malé nehody, a ako sme sa mylili keď sme si žiadali trpezlivosti pre také dačo; lebo jediná kvapôčka stačí, aby sme ľahko zniesli, čo nás stretne.

Veľmi dobre poznám stav vašej duše a nazdávam sa, že ju stále vidím pred sebou so všetkými tými malými pohnutiami smútku, údivu a nepokoja, ktoré budú zmietať, lebo ešte nepoložila dostatočné predzáklad lásky ku krížu a zriekania sa vlastnej vôle. Dcéra moja drahá, srdce, ktoré si váži a veľmi miluje Ježiša Krista ukrižovaného, miluje jeho smrť, jeho námahy, jeho utrpenia, jeho oplývania, jeho potupenia, jeho nůdzu, jeho trápenie, hladovanie, smäd a pohanenia. A keď sa mu načím účastníť na nich aspoň čiastočne, jasá od radosti a objíma ich s láskou.

Mali by ste teda denne nielen pri modlitbe, ale aj na prechádzke rozjímať o Pánu Ježišovi v jeho námahách pre naše vykúpenie a uvažovať, aké šťastie Vám vyplýva, keď sa zúčastníte na nich: vidieť pri akej príležitosti Vás môže stretnúť ono dobrodenie, totižto protivensť, ktoré by ste mohli mať vo všetkých svojich žiadostiach, ale najmä v tých žiadostiach, čo sa Vám budú zdať spravodlivé a oprávnené; a potom veľkou láskou ku krížu a k utrpeniu Pána Ježiša, mali by ste vykriknúť so svätým Andrejom: Ó kríž Spasiteľa môjho, dobrý a taký milovaný, kedy ma prijmeš do svojho náručia.

Pozrite, dcéra moja drahá, sme veľmi chůlostiví, že nazývame úbohospou stav, v ktorom nemáme ani hladu ani smädu ani pohanenia, ale len niekoľko nepatrných ťažkostí vo svojich plánoch. Keď sa uvidíme znova, pripomeňte mi, aby som Vám trochu rozprával o tejto chůlostivosti Vášho srdca; lebo potrebuje Váš pokoj a odpočinok, aby ste sa predovšetkým z tohto uzdravili a dobre stvárňili v sebe pojem večnosti, v ktorom ktokoľvek a kedykoľvek rozmýšľa, veľmi málo sa stará o to, čo sa príhodi v jeho niekoľkých chvíľach smrteľného života.

Prel. A. Bagin.

Z myšlienok, úvah, predsavzati, rád a modlitieb Henricha od Ježiša.¹

Musím zomrieť... Moja smrť je istá: ale kedy príde? Ježiš vie, kedy príde, a bude prítom, keď príde.

¹ Brat Henrich od Ježiša, vo svete Curico Cervetta, narodil sa 11. novembra 1904 v Biella v Sev. Taliansku. Bol jediným synom rodičov, obchodníkov.

Ježišova prítomnosť v hodine smrti bude tým potešiteľnejšia pre mňa, čím viac som v živote privykal na jeho prítomnosť.

Poníženosť rozmnožuje božiu lásku; každý skutok poníženia dáva vzrast láske.

Ó Ježiš, som celkom unavený a mdlý; ty vieš, čo potrebujem. Dovoľ, aby som bol pri tebe, v tvojom srdci, pod tvojimi krídlami a v jasnosti tvojho láskavého pohľadu.

Aké čisté by malo byť naše srdce, aby sa povznieslo k Bohu, aký prenikavý by mal byť náš rozum, aby pochopil vznešené tajomstvá božie. Boh je nesmierny — a ja iba atom, ktorý ťažko možno nájsť.

Ježiš vystupuje na vrch Kalváriu... Prečo také hlboké poníženia? Prečo také veľké muky? Je to trest za hriech. Teda trpiš za mňa. Vďaka ti, môj Ježiš! Odpusť!

Ó Ježiš, dovoľ mi, aby som sa zúčastnil na tvojej opustenosti, na tvojich poníženiach a mukách. Veď zasľúžil som si to — alebo trpeme spolu!

Ó Ježiš, všetko chcem robiť z lásky k tebe, v apoštoláte chcem hľadať jedine teba, duše chcem získať iba pre teba.

Bol veľmi nábožný. Keď spoznal, že ho Boh volá, oznámil to rodičom, ktorí zpočiatku boli proti tomu, keďže oni chceli, aby prevzal ich kvitnúcí obchod. Henrich jednako pevne vytrval v rozhodnutí, stať sa školským bratom. Prosil rodičov o dovolenie. Konečne po štyroch rokoch privolili a tak Henrich mohol 18.-ročný v apríli 1918 vstúpiť do noviciátu Školských bratov. Pri obliečke dostal meno brat Henrich od Ježiša. Bol veľmi horlivým a príkladným novicom a zakrátko vyšvihol sa na vysoký stupeň dokonalosti, o čom svedčia jeho listy rodičom, jeho myšlienky, úvahy, predsavzatia a rady. Hlavným znamením jeho svätého života bola láska k utrpeniu a svedomitá vernosť vo všetkých cvičeniach nadprirodzeného života. Boh ho povolal k sebe vo veľmi mladom veku 26. júna 1927.

svojho povolania, musím povedať: Consummatum est... (Dokonané je); in manus tuas, Domine... (do tvojich rúk, Pane...).

Najkrajšou smrťou, ktorú si môžem priať, by bolo, keby som zomrel v zápale lásky, keď Boha milujem úprimne ako dieťa, nadšene ako mladík, mocne ako muž a nábožne ako svätec.

*

Často som myslel o cielel svojho života a prišiel som na to, že láska a obeta sú najvyšším, najkrajším a najbožskejším cieľom nášho bytia! Ale ako veľmi sa musím hanbiť, že tak málo milujem a tak málo si žiadam trpieť.

Ó Bože môj, chcem, aby tvoje nastávajúce narodenie pomáhalo mi nadobudnúť ctnosti, túžim po opovrhnutí a obetiach a vzdychať po tvojej božskej láske.

*

Preblahoslavená Panna, vypočuj ma! S tebou chcem hovoriť o Ježišovi a o sebe. Ty si matkou mojou aj Ježišovou. Veľmi nežne miluješ Ježiša, všakže? a chceš, aby sme ho aj my milovali. Ale ja nie som schopný dať mu nejaké znamenie ozajstnej lásky a vďačnosti, moje srdce je ako by kameň a nemôže nič vykonať.

Ó Matka moja, som veľmi nedokonalý, prosím ťa len o jednu milosť: milovať Ježiša, ukázať sa hodným jeho milosti a plniť jeho vôľu. Vypros mi milosť vrúcnnej lásky k tomu, ktorého tak nežne miluješ.

Ó Matka, daj, aby som len na Ježiša myslel, len pre neho konal, učiň, aby som jedine v ňom hľadal svoju pomoc a posilu, učiň, aby Ježiš bol mojím Pánom, Priateľom a Učiteľom.

Ó Matka, rozpamätaj sa, čo ti ešte s kríža Ježiš povedal. Pohliadni na moju biedu, moju túžbu a potom mi odopri svoju pomoc, ak to môžeš. Ó Matka, od tvojho orodovania očakávam, že ma Ježiš skrz teba celkom a navždy vypočuje. Amen.

Prel. Fr. P.

ALMUŽNA.

(*Myšlienky z homilii svätého Jána Zlatoústeho.*)

Almužna je matka lásky; je liek na naše hriechy; ona totiž očisťuje naše duše zo špiny hriechov; ona je rebrík, siahajúci až po nebo (De poenit hom. 9).

*

Keď svoje zrno skryješ a zatvoriš, skazi sa ti; chrobáci ho zničia. No keď ho hodiš do zeme, nielen že ti ostane celé, ale sa aj rozmnoží. Podobne aj bohatstvá; keď ich skrývaš a zatváraš alebo zakopávaš, neprinesú

ti úžitku a časom sa stratia; ale keď z nich vhodíš do úst úbohému, nielen že nezahynú, ale sa rozmnožia (tamtiež).

Pokánie bez almužny je mŕtve (De poenit hom. 7).

Siahaj na cudzie veci je lúpež; ale zo svojho neudelíš druhým je krádež, zrada a vydieračstvo (Conc. 3. de Lazaro).

Keď chceš uctiť Kristovo telo, neopušť nahého. Neusiluj sa viac zakryť telo Pánovo hodvábom na oltári, ako zakryť nahého, ktorý sa trasie od zimy pred kostolom. Lebo ten istý, ktorý povedal: „To je moje telo“, riekol aj: „Videli ste, že bol som nahý, a neodiali ste ma“ (In Joan. cap. 2. hom. 22).

Keď sa postíš bez almužny, za pôst si to nerátaj, lebo takým pôstom slúžiš žalúdku, aby si na druhý deň mal viac. Horší je ten, ktorý sa tak postí, ako ten, ktorý sa nepostí vôbec, lebo horšia je ukrutnosť ako rozkoš (Hom. 78 in Mt. 24).

Almužna podobá sa zrnú, ktoré sa hádže na roľu; máme ju dávať radostne, lebo tí, ktorí zrno sejú, hoci by aj nemali nič iné k jedlu, činia to radostne, majú už vtedy pred očami snopy, križe a plné stodoly. Okoľko radostnejšie majú to robiť tí, ktorým Pán Boh dožičil, že toto duševné semeno, akým je almužna, môžu rozdávať úbohým.

A hoci roľníci vedia, že zasiaté zrno nie vždy vzkliči, lebo mnoho pohrôm hrozí ich roli ako: ľadovec, mrazy, rastlinné choroby a i., jednako bez váhania a radostne vynášajú zo sýpky hotové zrno a hádžu ho do zeme, lebo netratia nádej na bohatú žatvu. S omnoho väčšou chuťou máme to robiť my, keď dávame chudobným to, čo nám zvyšuje. V tom sa nikdy nesklameme, lebo netreba sa tam báť ani slabej úrody ani ľadovca ani iných zlých príhod (In Gen. hom. 56).

Prel. Fr. Žolondek.

Náhrada za hriechy.

Svätá Gertruda.

Beda mi, Pane, beda mi, ak by som sa predstavila pred tvoj súd, nemala by som zastancu, ktorý by odpovedal za mňa. Ó láska, poď ma odbremeniť, odpovedaj za mňa, vymôž mi odpustenie. Ak uznáš za vhodné ujať sa mojej veci, vďaka ti, uchovám si život. Viem, čo uro-

bim: vezmem kalich spásy, áno, kalich Ježišov. Položím ho na prázdnu misku váh pravdy. Týmto nahradím všetko, čo mi chýba; zakryjem všetky svoje hriechy. Tento kalich znova vybuduje moje zrucaniny; ním nahradím, ba aj prevýším, svoju nehodnosť...

Pod so mnou k súdu. Budeme tam spolu. Súď, máš na to právo; ale si tiež môj zastanca. Aby som bola ospravodlivená, povedz čím si sa stal z lásky ku mne, lepšie, čo si sa rozhodol urobiť mi, rozprávaj o značnej cene, ktorú si zaplatil za mňa. Vzal si na seba moju prirodzenosť, aby som nezomrela; niesol si bremeno mojich hriechov, zomrel si za mňa, aby som večnou smrťou nezahynula. Chcúc ma obohatiť zásluhami, všetko si mi dal. Teda súď ma, v hodine mojej smrti podľa tejto nevinnosti a čistoty, ktorú si mi dal v sebe, keď si zaplatil celý môj dlh, súdiac a odsudzujúc seba miesto mňa, úbožiačku a zbavenú teba samej, aby som sa radovala z hojnosti všetkých dobier.

Život.

M. Meschler, SJ.

Nemôžeme dosť často a dôrazne opakovať: Život na zemi nie je nič iné ako príprava na večnosť a celá jeho hodnota a jeho význam spočíva v tom, čo nám dáva pre druhý život. Vo večnosti však platí a má cenu iba to, čo nesie kráľovskú pečať kresťanského života.

Prel. Fr. P.

Dávajte almužnu!

Svätý Cyprián.

Hovoriš, že si bohatý a máš hojnosť, a myslíš si, že ti treba užít, čo Boh chcel, aby si mal. Uži, ale pre spasiteľné veci a pre krásne umenie, uži pre to, čo prikázal Boh, čo ukázal Pán. Že si bohatý, nech pocitujú chudobní; že máš majetky, nech poznajú žobráci. Rob si zásluhy u Boha rozdávaním zo svojho majetku; nasyčaj Krista!

Prel. Fr. P.

Bože, ty si mojou čiastkou!

Svätý Augustín.

Keby ti Boh povedal: „Žiadaj si, čo chceš!“, čo by si si žiadal? Pohni rozumom, vzbud' v sebe lakomosť a zväčš, ako len môžeš, svoju žiadostivosť, lebo nie ktoľvek, lež všemohúci Boh ti vraví: „Žiadaj si, čo chceš!“ Ak miluješ majetky, chceš túžiť po celej zemi, aby všetci, čo sa rodia na nej, boli tvoji poddaní alebo otroci. A čo, keď celá zem bude tvoja? Mieniš si žiadať more, v ktorom predsa nemôžeš žiť. V tomto lakomstve ťa ryby premôžu. Ale budeš mať azda ostrovy. No prejdi

aj tie, a žiadaj si tiež ovzdušie, hoci nemôžeš lietať; povznes svoju žiadostivosť až k nebu, povedz, že tvoje je nebo, mesiac, hviezdy, lebo ten, čo všetko stvoril, povedal: „Žiadaj si, čo chceš!“ Predsa nenájdeš nič drahšieho, nič lepšieho nad toho, ktorý všetko stvoril. Žiadaj si mať toho, ktorý všetko stvoril a v ktorom a od ktorého budeš mať všetko, čo stvoril. Všetko je drahé, lebo všetko je krásne, ale je voľačo krajšieho nad neho? Všetko je mocné, ale je voľačo mocnejšieho nad neho? A nechce dať nič viac ako seba... O tejto láske mu akási duša povedala: „Či si ty, Pane, čiastkou mojou dedičnou?“, t. j. Ty si naozaj moja čiastka. Nech si volí za majetok svoj kto chce a čo chce, nech si robia svoje dedičné čiastky z vecí tohto sveta, mojou čiastkou si ty, teba som si vyvolil. Prel. Fr. P.

Prosme v mene Ježišom!

Svätý Gregor Veľký.

Ten pýta v mene Spasiteľom, kto pýta to, čo pomáha k ozajstnej spásu. Lebo ak pýtame také voľačo, čo nie je nám na ošoh, nepýtame od Otca v mene Ježišom. Preto tiež Pán tým istým ešte slabým apoštolom hovorí: „Keď budete niečo pýtať v mojom mene“, ako by tým jasne hovoril: Nepýtali ste v mene Spasiteľom, lebo neviete hľadať večnú spásu. Tu je príčina, prečo Boh ani Pavla nevypočul, lebo keby ho bol oslobodil od pokušenia, nebolo by mu to prospelo na spásu. Prel. Fr. P.

Mne umrieť je zisk!

Svätý Cyprián.

Ako veľmi osoží odísť zo sveta, ukázal nám sám Kristus, učiteľ spásy a nášho dobra, ktorý takto povedal, keď sa jeho učeníci zarmucovali preto, že povedal, že už odíde: „Keby ste ma milovali, akiste by ste sa radovali, že idem k Otcovi.“ Týmto učí a ukazuje, že vtedy, keď odchádzajú zo sveta ti, ktorých milujeme, máme sa skôr radovať ako plakať. Na túto vec pamätá svätý Pavol apoštol, keď vo svojom liste Filipanom hovorí: „Mne žiť je Kristus, a umrieť zisk.“ Pokladá za najväčší zisk nebyť už viazaný putami sveta, neupadať do nijakých hriechov a telesných chýb, byť vykúpený z tiesní, ktoré sužujú, a byť oslobodený od jedovatých osidel diabla, prejsť do radosti večnej spásy, keď Spasiteľ zavolá. Prel. Fr. P.

Modlitba v trápení a úzkosti.

Boh môj, Kráľ môj, na tvoj rozkaz vzňaly sa mi v duši sirovožlté plamene múk. Každá moja žila, každý

nerv, každá cieva horia naliata bolesťou ako roztaveným žeravým železom. Bunky môjho mozgu sa zviňajú, krvavé a v každej chvíli hrozia myšlienky vzbĺknuť vzbúrou proti tebe. Ale zatínam zuby, premáham sugescie satana a chvejem sa v hroznej úzkosti, lebo nad hranicami mojích duševných svetov zjavuje sa šialenstvo ako prichádzajúca búrka v záblesku ohňov. Sinými ústami šeptám slová svätého Jána od Kríža: „Kdeže si skrytý, ó miláčik môj, nechávajú ma v stonaniach?“

Verím, ó Kráľ môj, že ja úbožiak som, no ty si milosrdný a miluješ ma a učinil si ma synom Svojím a dobrota tvoja okruhom zemským preteká. Moja modlitba je slabá. Ale Ty všetko môžeš, nuž o toto ťa prosím: stotisíc ráz znásob každé moje dobré konanie! Keď sa teraz modlím v úzkosti a cit sa vrúcny v myslí skveje, daj, aby tento cit stotisíc ráz bol vrúcnejší a potom ešte stotisíc ráz a ešte ... ešte... Dôverujem v teba, však dôvera moja slabá, prchavá; i milujem Ťa, no mdlá láska moja. Daj, prosím ťa, aby moja dôvera a láska stotisíc ráz sa zväčšila a ešte raz a ešte ... ešte... Veď ty to môžeš urobiť jedným slovom a stane sa podľa neho. Vyriekni, vyriekni to mystické slovo, a zmizne bôľ, lebo dôvera moja v teba bude mať silu ekrazitu, hory prekážok roztrhá!...

Milosť tvoja ako vlašný dážd dotkla sa ma, ó v tejto chvíli! Hľa, ako v prsiach kvet sladkú šfavu má, tak aj v srdci mojom pokoj milý leje sa, hoc aj ťarchou bôľov gniaviš ma. Verím, Otec môj si ty, nuž len dobre chceš mi... Ó keby mohla duša moja medzi každým sklesnutím a zdvihnutím mihalnic vytrhnúť sa z tela — a neovládaná časom — prežiť v tej chvíľke tisícročia, stotisícročia v plameňoch múk a lásky tvojej, ... a pri nasledujúcom oka žmurknutí zasa keby prežila stotisícročia podobné a potom zas a zas...

Ó Pane, vyslovením svojho mystického slova, rozmnož mi v srdci lásku k tebe a k utrpeniu stotisíc ráz!

A či mam je myšlienka o tom tvojom mystickom slove? Ale vôbec nie! Ajhľa, to slovo vyriekol si nad zrníčkom obilia a postupom rokov z jedného zrnka vzniklo ich stotisíc, dva razy stotisíc i viac. Aj nad voňavým kalichom ľalie poľnej, v sladkom vetríku májovom nakláňajú sa sväté ústa tvoje Neviditeľné, šeptajúc to slovo mystické, ... a podľa slova toho z jednej ľalie stotisíce ich vzniká.

Vyriekni, vyriekni to slovo mystické nad každým činom mojim, dúfam, že to urobiš, veď ťa prosím vrúcne smieľ...

Keď v budúcnosti vložíš na srdce moje trápenie akékoľvek, keď úzkosť akákoľvek sťa čierna búrka myseľ napadne, keď zúfalosť sťa plamenný had neviditeľný obtočí ma, keď vyhasíš iskru v tmách poslednú, keď

duša chvieť sa bude, že otrokyňou diabla je a že peklo je jej budúca vlasť, — viem, tak hrozné skúšky tvoje sú — vtedy aspoň jazykom, lebo srdce v kľčoch bude, šeptaf neprestanem slová tieto odpustkové, drahé mi:

„Srdce Ježišovo, v tebe dôverujem!“

Tisíc ráz, stotísic ráz ich vyslovím, až shliadneš na mňa milostivo, pokušenia tma sa roztratí a povieš mi:

„Dobrý boj tu bojuješ, prinášam ti úľavu ako pád rannej sviežej rosy.“

J. Jeleň, akademik.

ŽIVOT.

400.-ročné jubileum.

Slávny kanonik vo Frauenburgu *Mikuláš Koperník* (1473—1543) venoval r. 1543 pápežovi *Pavlovi III.* svoj epochálny spis „De revolutionibus orbium terrestrium“, ktorého pôvodný rukopis je v Prahe na Malej strane v paláci grófov Nostitz. Vec bola prijatá pokojne, ako akákoľvek vedecká práca, a len neskôr *Galileo Galilei* spôsobil dočasne zbytočné nedorozumenie.¹ Tento vedecký čin *Koperníkov* je iste veľmi zásluhný a významný, ale z ničoho, ani z toho nemá sa robiť fetiš, a celú vec nemiestne preháňať. Pri všetkom uznaní *Koperníkovho* prvenstva nemáme obísť bez zmienky pekný rad jeho predchodcov. Tak mal heliocentrické názory v starom Grécku *Philolaos*, *Aristarchos zo Samu*, aj sám *Platón*. *Eratosthenés* dokonca r. 230 pred Kristom odhadol dosť správne dĺžku polomeru zemegule.² Svätý *Augustín* odmietal sice antipódov s ohľadom na vtedajšie predstavy o zemi ako terči plávajúcom na svetovom Oceáne, ale o názoroch geo a heliocentrických sa vyslovil asi v tomto smysle: „Pravdu má buď jedna alebo tá druhá domnienka; dnes ešte nie je možné to rozhodnúť, ale raz sa to bezpečne dokáže; s vierou to však nemá nič čo do činenia.“ Solnohradský biskup svätý *Virgilius* († 800) mal tiež heliocentrické názory, ale v prípade antipódov mal nemožnú domienku o nich (práve vo smysle svätého *Augustína*) a len z toho sa

¹ Luther urputne drvil *Koperníka* vo svojom prejave „Über die absonderliche Vermeinung eines Astrologi“.

² Porovn. *Albert Freiherr von Thimus*: „Das harmonikale System des Alberthums“. Köln 1868, 1876; *Schiaparelli*: „Die Vorläufer des Kopernikus im Altertum“, nemecky v Lipsku 1876 (pôvodina taliansky).

musel zodpovedať pred svätým *Bonifácom* (s ohľadom na dvojaké, pôvodom nesúvislé ľudstvo, celkom nemožné). Konečne bezprostredným predchodcom *Koperníkovým* bol *Nicolaus Cusanus* (1401—1464) svojím názorom z r. 1440, tedy viac ako sto rokov pred *Koperníkom*.³ *Ján Müller* „*Regiomontanus* (1436—1476) tušil tiež pravdepodobne prednosť heliocentrickej sústavy.

MUDr. J. F. Babor.

Doplňky k transformizmu ústrojencov.

V klasickom Grécku vyslovil *Empedoklés* tento pseudofilozoficko-pseudopoetický názor: Kedysi sa naraz zjavily na povrchu zemskom ojedinelé ústroje: oči, uši, nosy, prsty atď. a spojovaly sa krížom-krážom; pri tomto vznikly kombinácie života neschopné alebo aspoň nevhodné (ľudská hlava so somárskymi ušami a pod.), až konečne skrsly tiež celé a dokonalé zvieratá a ľudia. Podobný názor mal neskoršie v Ríme *Lucretius Carus*. Nedávno výpočítal *Bleuler*, že pravdepodobnosť, aby oko vzniklo slepou náhodou kombináciou svojich súčastok, predstavuje číslo, ktoré má po nejakých arabských čísliciach „vzadu“ 40 núl! *A. Dugès* (1797—1838) definoval druh (species) asi takto: Druh nie je skupina individuí (ako učil *Buffon* a *Cuvier*), ale skupina určitých charakterov (ojedinelých vlastností), a podobným ideálnym typom je tiež rod (genus) a čeľaď (familia). Supermoderní hypermendelisti tiež ešte nedávno hlásali, že vraj vlastne v prírode nejestvujú druhy (ani individua ani nijaká botanická alebo zoológická sústava), ale len jednotlivé znaky, ktorých (mendelsko-morgan-skou) zákonitosťou prenášania s generácie na generáciu (dedičnosť) sa udržuje organický život na zemeguli. Už svätý *Tomáš Akvinský OP*, sa mýlne domnieval, že v prípade objektívne existujú len druhy (species) a individua sú len abstrakciá, či nie fikcia ľudského ducha; „prirodzený druh“ klasickej scholastiky je prírodná pevná v sebe uzavretá objektívna skutočnosť v kozme. To je pravda. Systematickú kategóriu individuum potom definoval a spoľahlivo ako existentnú obhájil *Ján Duns Scotus, OFM*. Niekedy (veľmi vzácne) sa pomerne veľmi rýchle (za deň) premení malý slimák bez domečka *Agriolimax agrestis L.* na iný druh, *Agriolimax laevis Müll.*, ktorý kladieme už do iného, zvláštneho podrodu (subgenus). Pôsobením ultrafialových lúčov alebo rádi-

³ Porovn. napr. *Jakub Hommes*: „Die philosophischen Grundlagen des Nicolaus Kusanus über Gott und das Verhältnis Gottes zur Welt“. Augsburg (Verlag Beno Filser) 1926.

om sa mi podarilo vyvolať tento podivný pochod umele. Bez zvláštneho uvažovania som si to predstavoval tak, že sa tento exemplár premenil z jedného druhu na iný (v predpoklade, že tie dva druhy uvedeného rodu správne triedime ako dobré linnéovské druhy), ale Magnif. F. Valentin ma upozornil, že pritom vzniklo nové *individuum*. Je to nečakaná nová a veľmi ťažká otázka teoretickej biologie, ktorú rozlúštiť dá ešte mnoho práce, a to nielen experimentálnej (a deskriptívnej vôbec), ale aj abstraktnej, špekulatívnej; zachráni nás, dúfam, pri tom genuiná scholastika, resp. neoscholastika, (neotomizmus, neoscotizmus, F. Suárez, SJ, M. Ibero, SJ, a nejaký nový Driesch. MUDr. J. F. Babor.

O viac ako jednom obývanom svete.

Tak znelo ohlásenie istého astronomického kolégia *Vojtecha Šafárika*, ktoré som vypočul v Prahe ako medik pred viac ako polstoročím. Menovaný syn *Paula Jozefa Šafárika* bol chemik a hviezdár a práve po mojej maturitnej skúške (1891) prestal prednášať chémiu a stal sa osobným (ad personam) profesorom hviezdárstva a ďakujem mu za svoje uvedenie do tejto vedy s celým príslušenstvom, pri čom sa mne a mojej zvečnej sestre venoval (i doma vo svojom príbytku i na svojej súkromnej hviezdárni na Král. Vinohradoch a inde) veľmi obetavo. Výsledok jeho výkladov podľa stavu astronomickej literatúry do toho času, ktorý *Vojtech Šafárik* ohromne predstihol, bol tento: Nepoznáme nijaké nebeské teleso, na ktorom by boli čo len približne podobné podmienky pre život našim pozemským organizmom podobné bytosti. Temer rovnakými slovami o tomto probléme hovorili *Weickmann* a *Mildner* v prvom článku súborného spisu „Das Lebensproblem“, ktorý vydal *Driesch* so spoluautormi r. 1931. Podľa prednášky *Šafárika* anglický prírodospytec *Wallace* (1823—1913) odmietol domnienku o iných obývaných hviezdach¹ z tohto dôvodu, že si nemohol myslieť, aby sa bol niekedy opakoval akt spásenia; to, pravda, nie je dôvod proti a dokonca už nie prírodovedecký. Ďalšiu anglickú literatúru uvádza *J. Pohle* v knihe „Die Sternenwelten und ihre Bewohner“, Köln a./Rh. 1910. MUDr. J. F. Babor.

¹ Nejaké obývané hviezdy pripúšťal aj *Nicolas Cusanus*. Slávny holandský bakteriolog a chemik *Bijerinck* ukázal ako prírodospytec (1925), že organický život je výlučne *telurická* náležitosť.

Ťažký hriech.

Je skutočnosťou, ktorá sa vždy opakuje v dejinách Cirkvi, že pri srážkach kresťanskej viery a mravnosti so silnými nepriateľskými bludnými prúdmi a skazenými chůtkami vznikajú pokusy premôcť ťažkosti nejakým pohodlným kompromisom alebo nejako inak im vyhnúť a uniknúť.

Mnohí si mysleli, že aj pri zákonoch božích našli takúto výhovorku. Povedali si, v mravných veciach ide o nepriateľstvo s Bohom, stratu nadprirodzeného života, ťažkú vinu vo vlastnom slova smysle iba vtedy, keď skutok, za ktorý má človek zodpovedať, bol vykonaný nielen s jasným vedomím, že sa protiví príkazu božiemu, ale aj s výslovným úmyslom uraziť (ním) Boha, prerušiť spojenie s ním, vypovedať mu lásku. Ak takýto úmysel chýbal, t. j. ak človek so svojej strany nechcel prerušiť priateľstvo s Bohom, jednotlivý čin — tak sa tvrdí — nemôže mu ozaj uškodiť. Napr.: Mnohonásobné prestúpenie šiesteho prikázania nie je vraj pre veriaceho človeka, ktorý ináč chce byť spojený s Bohom a zostať jeho priateľom, nijakým ťažkým priestupkom, nezahrňujú v sebe nijakú ťažkú vinu. Čudné riešenie! Kto nevidí, že v jasnom poznaní, že určitý ľudský skutok je proti niektorému príkazu božiemu, zahrňuje v sebe i to, že tento skutok nemôže smerovať k jednote s ním, a to práve preto, lebo obsahuje odvrátenie čiže vzdialenie duše od Boha a jeho vôle (odvrátenie od Boha ako posledného cieľa). Znamená teda odvrátenie, ktoré zničí spojenie a priateľstvo s Bohom, čo je práve následok ťažkého previnenia. Alebo azda nie je pravda, čo učí viera a bohoveda, že každý hriech je urážkou Boha a smeruje k takejto urážke. Veď úmysel, obsažený v každom ťažkom hriechu, je proti vôli božej, vyjadrený v príkaze, ktorý človek prestupuje? Keď človek povie *áno* k zakázanému plodu, hovorí *nie* k Bohu, ktorý to zakazuje. Keď dáva prednosť sebe samému a svojej vôli pred zákonom božím, odďaľuje od seba Boha a božiu vôľu, a práve v tom spočíva odvrátenie sa od Boha a najvnutornejšia podstata ťažkého previnenia. Zloba ľudského pokolenia pochádza odtiaľ, že sa neshoduje so svojou normou, ktorá je dvojaká: jedna bližšia a rovnorodá, t. j. sám ľudský rozum, druhá prvotná, t. j. zákon večný, ako by rozum boží, ktorého jas žiarí v ľudskom svedomí, rozlišujúcim dobré a zlé. (Porov. sv. Tomáš: I.—II. 71, 6.) Kto naozaj verí, vie dobre, že úmysel, smerujúci k predmetu ťažkého previnenia, nedá sa odlúčiť od úmyslu, ktorý sa protiví vôli a zákonu božiemu a ktorý ruší každé priateľstvo s Bohom. A Boh veľmi dobre vidí dobré i zlé úmysly ľudských činov a vie ich

odmeňovať alebo trestať svojou spravodlivosťou, ktorá všetko preniká.

Z toho vidno, že spomenuté riešenie je na škodu pravdy a kresťanskej svätosti. Veríme pre česť tých, ktorí takéto riešenie vymysleli alebo sa ho pridávajú, že oni sami by ho zavrhlí, keby sa z neho urobily logické dôsledky a keby sa porušilo aj v iných veciach, napr. pri úmyselnej falošnej prisaha alebo rozvážnej vražde. Veď aj tieto hriechy vo väčšine prípadov sú páchané s úmyslom použiť ich ako prostriedky pre určitý cieľ, t. j. dostať sa z nejakého ťažkého položenia.

Pius XII.

Človek a hmota.

Pre nesmierne skamenenie ľudských srdc nastal neobyčajný stav v pomere ľudí k Bohu. My ľudia neberieme ho ako Podstatu všetkého, čo je okolo nás i v nás, ale len ako akúsi bytosť, dobrú síce, ale ktorá je odkázaná pod klenbami kostolov na našu priazeň. Kdeže je tu teda patričná úcta, pokora a chvenie pred Všemohúcnosťou božou, pred ktorou chvejú a trasú sa svety a mocnárstva?! Zrejme, že takýto stav je horší ako protiprirodzený, keď i len takéto meradlo v núdzi použijeme. Človek teda ide svojimi cestami. Ale kam zjde? Pomáha si v slepých uličkách filozofiou; ale tá ho v najhoršom nechá. Aj inak pokúša sa rovno ísť na krivej ceste, ktorú si vybral. Pravdaže, nič sa mu nedarí. Ale najhoršie je to, že svojim pokusným spôsobom skalopevne verí miesto Boha, a napokon je žalostne sklamaný. Prečo nejdeme jedine správnou cestou? Oh, tá naša nešťastná filozofia!

Človek by si niekedy prial, aby sa plynúci čas zastavil. No nikomu sa toto želanie nesplnilo. Bez ohľadu, či si to niekto praje alebo nie, čas meria milovníky Večnosti nepretržite a neprestajne. Keď my užasnutí obdivovatelia s otvorenými ústami stojíme pri hraničnom kameni niektorého nášho roku čakajúc, ako pompézne sa toto uplynutie času vedľa nás prejaví — sme odrazu bojzavosťou veľkou a mrviacim úžasom zmervavení pri tomto okamihu. Lebo nestal sa nijaký zázrak, aký sme azda očakávali, neprišiel mesiaš so zlatou korunou a nádherou, ani nepočuli sme azda veľkolepé prírodné úkazy. Nič! Tá chvíľa iba v tichosti uplynula a už jej nebolo; lebo nevediac ako, ocitli sme sa odrazu v roku ďalšom. Ani nevedeli by sme presnejšie určiť ten zlom času medzi rokmi. Pravda, lebo nie je to ani možné, čas sa nikdy ani na okamih nezastaví. Plynie od Večnosti do Večnosti... A ty, úbožiak človek chceš, aby sa zázraky dialy kvôli tvojim dielcom času, na

ktoré si si veľký čas vo svojej rozumovej obmedzenosti podelil?! Uznaj predsa svoju úbohosť a smiešnosť. Takým postojom sa ti skôr otvoria dvere poznania, lež práve na opačnej strane tvojej filozofie. Ó, akí sme malí so svojim premúdrym rozumom.

Učme sa od malých, od najmenších. Hrôza nás môže pojať pri pohľade na naše bytosti, presiaknuté modernou kultúrou. Kdeže sme sa to dostali úbohi pútnici cestami našej kultúry a nášho vyspelého, povzneseného a povýšeného rozumu? Kde, ak nie do prednazaretských a predbetlehemských čias? Či večnej Dobrote prichodí po druhý raz poslať medzi nás svojho Syna, aby ho naša kultúra rozumu zabila? Nuž, predsa by sa vari ten čas mal zastaviť, i naša zemeguľa, aby pri otrase vekov pocítili sme, bezodnú priepasť, do ktorej sa valíme so všetkými svojimi výdobytkami rozumu. Tie nám ani mačný mak nepomôžu. A nepomôžu nám preto, lebo naše schránky najcennejšie — srdcia, sú nie živé, ale iba neciteľné protézy z hmoty. Malí, skromní a prostí zájdu svojou jednoduchou cestou k svojmu i nášmu cieľu. Im je hlavný cieľ. My sa topíme vo veľkoleposti svojich ciest, blúdime v nich, i v nich zahynieme, neužrúc ani svoj cieľ. Stratíme i pamäť a vedomosť o tom, pre aký účel sme sa vydali na cestu a kde sme to chceli prenocovať večer. Noc nás prekvapila blúdiacich ani nie na pol ceste. Ó, tragédia najtragickejšia!

Či je to nie hrozne ironické porovnanie pošliapania najcennejšieho daru človečenstva? Žiaľbohu áno.

Hmotou sú presiaknuté nielen ľudské srdcia, ale celé ich bytosti. Aj ich duše sú na najhroznejší spôsob jej vazalmi. Ak človekovi bolo určené od vekov, aby viedol stály boj s hmotou, dnešný človek zvrtol si tento osudový príkaz tak, že vedie boj a boj oveľa krkolomnejší, vyčerpávajúcejší, ale — s hmotou ako renegátsky spojenec proti svojmu duchu. Bojuje ruka v ruke s hmotou, aby sa do nej čoraz viac zanoril a nepočul hlas ducha, ktorý sa nedá zahlušiť.

Nuž toto je tragické začarované koleso moderného človeka. Krúti sa na jednom mieste okolo svojej osi, súc tak nešťastným spojivom oboch koncov hmoty. Hľadá, hľadá a nevie, že nikdy nemôže nájsť hľadané: krásu, uspokojenie, vznešenosť, blaženosť. Lebo si je sám svetom pre seba vo svojom začarovanom diabolskom tanci a nevidí skutočný svet vôkol seba. Že dnes nemožno na nijaký čin dostať sa z tohto pletiva zlého ducha, to preto, že jeho sieť bola roky a roky systematicky stavaná, a ľudia sami stávali sa jej hífne stavebným materiálom, odhadzujúc s rozkošou všetko duchovné od seba. Dnes by už aj radi vrátili sa, lenže je príneskoro.

Keď zrekapitulujeme vyššie napísané, zastaneme aj my nad priepasťou nedozerneho dna. A keď sa i pri tomto konštatovaní budeme len materialisticky dívať k nohám, užaseme a zúfame nad svojím stavom. Treba spraviť prvý správny krok po toľkých nesprávnych: odpútať svoj zrak konečne od hmoty, vymaniť z nej svoje srdce a zduchovniť svoju dušu. Potom vidíme vo výšinách svojho Tvorcu a širokú rovnú cestu k nemu... Keď sa toto stane, budeme zachránení a naše žitie povznesie sa z blúdenia mravca, z chaosu rozbúreného mraveniska k účelnému životu kráľovského tvora, s vedomím a jasným cieľom, ktorým je náš Stvoriteľ.

Tým je rozriešené všetko. Bolesťné unikanie času, ktoré tak mrazí našu materialistickú dušu, ako aj neslýchaný chaos našich dní, ktorý tobôž je spôsobený prílišným lipnutím na hmotu. Musíme takto napraviť zvrhnutie sa ľudstva, ktoré zafažené hmotou, klesá nižšie a nižšie, miesto toho, aby sa povznášalo čoraz viac tam, odkiaľ vyšlo. Toto je naša záchrana z biedy a odstránenie hrozného stavu: tvor contra Stvoriteľ.

Andrej Igovän.

LITERATÚRA.

Dr. KAROL KMETKO: Kristovým bojovníkom. Vydal SSV v Trnave 1944, str. 188, cena 20 Ks. Sviatosť birmovania je nazvaná sviatosťou katolíckej akcie. Duch svätý uschopňuje birmovanca verejne vyznávať vieru a hájiť práva viery, byť vojakom bojujúcej Cirkvi. Preto je nesmierne dôležité, aby katolík poznal veľkosť tejto sviatosti a súčasne aby vedel využiť všetky bohatstvá, ktoré obsahuje. Tento cieľ sleduje aj táto knižička nášho osvieteného pána biskupa. Autor jednoducho vysvetlil vieroučný základ sviatosti birmovania a poukázal na vplyv Ducha svätého v živote katolíka, ktorý práve z moci Ducha svätého má byť Kristovým bojovníkom. Knižička je krásnym darom nám všetkým a pre dnešné časy naozaj aktuálna. Mládež pripraví na dôstojné prijatie sviatosti birmovania, starších poučí, ako majú z tejto sviatosti duševne žiť. Všetkým smeristom odporúčam. — im.

Doc. Dr. VOJTECH BUCKO: Cirkev Kristova v dejinách. Vlastným nákladom. Bratislava, Gajova 9. Str. 238, broš. 70 Ks. Knihu Dr. Bucku privíta slovenská verejnosť radostne. Mladý univerzitný docent predstavuje sa ako nevšedný odborník, ktorý hádam v týchto prehľadných dejinách načrtol iba plán väčšej práce. Stručnosť pri popisovaní dejov, najmä dejov rýdzo nábožensko-cirkevných, býva dosť často príčinou nejas-

nosti. Dr. Bucko tomu vyhol tak, že vedel zachytiť dejinnú podstatu, a všetko ostatné pripomína iba ako vysvetlenie. Správne shodnocuje jednotlivé úseky života Cirkvi a má tú prednosť, že čitateľa nepriamo učí Cirkev milovať. Knihu všetkým odporúčam. — im.

JOZEF HANKO: Rozumná viera, I. diel. Tlač V. Celko, Trenčín, cena broš. 45 Ks, viaz. 65 Ks. Každý nezaujatý človek musí uznať, že päť rokov slovenskej štátnosti znamená nielen v hospodárskej výstavbe Slovenska veľmi mnoho, ale i na poli duchovnej kultúry Slováci doháňame a to milovými krokmi ten predbeh, ktorým nás v tejto oblasti predstihly iné väčšie národy vo svojich priaznivejších podmienkach vývoja. Päťročná bilancia našich starých nakladateľstiev a pritom vznik nových edícií je toho objektívnym dokladom. A pri hore uvedenom diele vidíme tiež jeden skutočný doklad slovenského duchovného vzrastu; lebo Hankovou prácou sa nám dostáva prvá sústavná obširná slovensky písaná katolícka vierouka od slovenského pôvodcu po roku 1900. Radostne siahame po tejto práci, lebo vieme, čo to znamená mravčej usilovnosti, námahy a štúdia pri písaní bohovednej práce v slovenskom jazyku, tým viac, že dodnes nieto ustáleného slovenského názvoslovnia ani teologického ani filozofického. Prvý diel, tejto sústavnej vierouky, ktorý práve vychádza z tlače obsahuje náuku o Bohu (jeho poznanie, jeho bytie samo v sebe a zo seba, ako i jeho vlastností), náuku o anjeloch, človekovi a máriológii. Pri spôsobe dokazovania zachováva autor tradičný postup téz. Za tézou nasleduje vysvetlenie vecí, dokazovanie z Písma svätého, z cirkevných Otcov, ako i rozumové dôkazy. Práve tieto, ako i množstvo námietok a rozuzlovaní prípadných ťažkostí, ktoré neverci alebo inoverci predhadzujú proti kresťanskej zjavenej viere, sú dôkazom usilovného premýšľania autora a jeho invencie, robia tiež jeho knihu zaujímavejšiu. Podanie je jasné, prehľadné, autor vie dobre a presne rozlišovať. Štýl je triezvy, ľahko čitateľný, čo je pre knihu veľkou výhodou. Čo sa týka utvárania niektorých teologických a filozofických jeho odborných termínov budú azda námietky (vním — vjem; pripinok — concursus), ale každá priekopnícka práca je ťažká. Vonkajšia úprava je triezva, dôstojná. Čo chýba v prvom sväzku diela je bibliografia použitých diel a vecný aj menný index. Dúfame však, že to bude pripojené k poslednému sväzku. Kniha akiste nájde veľké použitie medzi duchovenstvom, bohoslovcami a kléríkmi, ktorí predtým museli siahť k českej vierouke Špačkovej, keď im latinská príručka nebola dosť jasná, no bude Hankova vierouka i vďačným štúdiom pre našich laikov inteligentov a našu študentskú mláď. Odporúčame. — Dr. r.

Dotaz. Do administrácie prišiel dotaz na smeristov, ktorý uverejňujeme: Jeden z našich čitateľov hľadá Schallerov latinsko-český misál. Rád by si ho zakúpil alebo vymenil za misál latinský alebo latinsko-nemecký. Ak niektorý z našich čitateľov by nám vedel pomôcť alebo poradiť, budeme mu veľmi povďační.

Ďakujeme za nadplatky. Viacerí nám poslali nadplatky pri platení za *Príručku morálky pre lekárov*. Peniaze použijeme na študentský tlačový fond. Dobrodincom srdečne ďakujeme.

Predplatné. Do tohto čísla vkladáme šeky a prosíme o vyrovnanie predplatného.

Máte už našu novú knihu? Príručka morálky pre lekárov už vyšla; smeristi, ktorí ju nedostali, nech napíšu do administrácie.

Na Veľkú noc, ak chcete známych prekvapiť nejakým darčekom, dajte im knihy edície Veritas: *Modlitby svätého Tomáša Akvinského, K Bohu, Výklad Pánovej modlitby od svätého Tomáša Akvinského, životopis Frátra Kandida* a pre záujemcov najmä lekárov *Príručku morálky pre lekárov*.

K. L. Pri nenávisti a odsudzovaní musíte rozlišovať. Nenávidieť človeka alebo ho kritizovať je hriech. Súdiť má právo iba nadriadený. V úsudkoch buďme veľmi opatrní, lebo sami nevieme, ako a kde môžeme bližnému škodiť. Ale ak odsudzujete u bližného hriech, sami potom nehrešite. Veď hriech odsudzuje aj sám Pán Boh. Nehrešite proti láske k bližnému, keď nenávidíte alebo odsudzujete u neho neresť, lebo jeho pritom môžete milovať, ba musíte milovať. Tu načíms rozlišovať osobu a jej skutky. Pre skutky nemusíme vždy odsúdiť aj osobu.

O. I. Nemôžem zaujať k všetkým veciam osobné stanovisko, lebo okolnosti to nedovoľujú. Potom Smer nie je fórum, na ktorom by sa riešili veci, týkajúce sa pôsobenia jednotlivcov najmä vtedy, keď to má pozadie čiste politické. Moje národné krédo každému je známe a za najlepšieho vlastenca považujem toho, ktorý si svedomite koná všetky stavovské povinnosti.

T. R. Keď som odporúčal a pochválil niektorú slovenskú knihu, tým som netvrdil, že je na svetovej úrovni. Vo väčšine prípadov bola to iba slovenská úroveň a teda na naše pomery slovenská dokonalosť a výška. Objektívnu kritiku mnohí neradi počujú.

Dary na študentský tlačový fond: J. E. Dr. Karol Kmečko, biskup, Nitra, 1000 Ks. Štefan Gregorov, profesor, Banská Bystrica, 100 Ks. Ladislav Molčár, riaditeľ, Trenčín, 55 Ks. Peter Korbeľ, administrátor, Liptovská Teplička, 55 Ks. MUDr. V. Hoffmann, Kostolany nad Hornádom, 39 Ks. J. Stern, Žilina, 55 Ks. J. Pös, farár, Horná Štubňa, 55 Ks. J. Anđel, Turč. Svätý Martin, 25 Ks. Dr. Peter Bukový, Banská Bystrica, 25 Ks. Leopold Heftler, Žilina, 18.50 Ks. C. Schimplov, Bratislava, 10 Ks. Dr. Jozef Ligoš, špiřituál, Spišská Kapitula, 15 Ks. Po 5 Ks: A. Remenárová, učiteľka, Dlhé Pole; L. Hagovský, kaplán, Spišská Belá; A. Kaňoňová, Trenčín; Dr. A. Balažoviech, Bratislava; M. Hünerová, učiteľka, Trenč. Teplice; J. Pikna, farár, Mýjava; A. Hedera, kaplán, Považská Bystrica; Dr. J. Klučík, Bratislava; M. Oravcová, Nitra; rím. kat. farský úrad, Liptovská Teplička; J. Veselovský, kaplán, Sabinov; J. Kolominský, študent, Žilina; M. Šmáliková, Bratislava; B. Bakajsová, Belá n/C.; Fr. Aman, Bratislava; E. Kozmon, kaplán, Trnava; Sestry sv. Kríža, Bratislava; O. Smutná, učiteľka, Považská Bystrica. E. Uhliaríková, študentka, Žilina, 6 Ks. P. Valerián Kulla, profesor, Malacky, 2 Ks.

Priateľom študentov srdečne Pán Boh zaplat!

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. Müller. Používanie novinových známok povolené výmencom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod č. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. Tlač: V. ČELKO, Trenčín.